

မိုးလေဝသအကြောင်း သိကောင်းစရာ

မိုးလေဝသအကြောင်းသိကောင်းစရာ

The Secret of Nature Around Me (Burmese Version)

Drum Publication Group

P.O Box 66

Kanchanaburi 71000

Thailand

drum@drumpublications.org

www.drumpublications.org

September, 2010

ISBN 978-616-7225-21-0

မာတိကာ

မိုးလေဝသ	၁
မိုးလေဝသကြိုတင်ဟောခြင်း	၃
မိုးလေဝသတိုင်းတာရေးကိရိယာများ	၆
ရောင်စုံဖြာသောမိုးကောင်းကင်	၁၁
သက်တန့်ဘယ်လိုဖြစ်ပေါ်လာသလဲ	၁၅
လေဆင်နှာမောင်း (တော်နာဒို)	၁၉
တိမ်	၂၂
မြေလျင်လှုပ်ခြင်း	၂၉
မီးတောင်	၃၂
စူနာမီ	၃၇
လေတိုက်ခတ်ခြင်း	၄၀
လျှပ်စစ်မုန်တိုင်း	၄၅
ဟာရီကိန်းမုန်တိုင်း	၄၈
မိုးသီး	၅၂
ဆီးနှင်း	၅၃
မိုးရွာခြင်း	၅၇
အိုဇုန်းလွှာ	၅၉
မိုးခေါင်ခြင်း	၆၁
အယ်လ်နီးနို နှင့် လာနီးနာ	၆၂
မိုးလေဝသပြောင်းလဲခြင်း	၆၄
ရေငွေ့	၆၇
စွတ်စိုထိုင်းမှုိုင်းခြင်း	၆၈

မိုးလေဝသဆိုင်ရာအတွေ့အကြုံများ	၆၉
- မိုးကြိုးလုံး	၇၀
- ဆီးနှင်းများကျသောနေ့	၇၁
- ခလားရာလေမုန်တိုင်း	၇၃
- ဘောလုံးကွင်းထဲကလေဆင်နှာမောင်း	၇၅
- မိုးကြိုးမုန်တိုင်းပြကွက်	၇၇
- မိုးလေဝသအကြောင်းရယ်စရာများ	၇၉

မိုးလေဝသ

မိုးလေဝဟာဘဝသက်တာအတွက် အရေးကြီးသောအရာဖြစ်တယ်။ လူတွေရဲ့အသက်တာ နေထိုင်လှုပ်ရှားမှုတွေဟာ မိုးလေဝသပေါ်မှာအခြေခံရတဲ့အတွက် ဒီအကြောင်းတွေကို မသိမနေသိအောင်လေ့လာဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ အဝတ်တွေခြောက်အောင်လှန်းဖို့အတွက်၊ ရောဂါပိုးမွှားတွေသေကြေရန်အတွက်နေရောင်ခြည်ကို လိုအပ်သလို အပင်တွေကြီးထွားသန်မာဖို့မိုးရေကိုလဲအလိုရှိပါတယ်။ လူ့ဘဝသာမန်အတိုင်း အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်နိုင်ဖို့အတွက် မှန်ကန်တဲ့မိုးလေဝသကိုရဖို့လိုအပ်ပါတယ်။ တစ်နှစ်တာအတွင်းနွေရာသီကို မတ်လမှမေလအထိ၊ မိုးရာသီကို ဂျွန်လမှအောက်တိုဘာလနဲ့ဆောင်းရာသီကိုနိုဝင်ဘာကနေဖေဖော်ဝါရီလအထိသတ်မှတ်ထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့အချို့နေရာများမှာ နွေဥတု(summer)၊ နွေဦးပေါက်ရာသီ (spring)၊ ဆောင်းဦးပေါက် (fall) နဲ့ ဆောင်းရာသီ (winter) ဆိုတဲ့ ဥတုလေးပါးရှိတယ်လို့ သတ်မှတ်ထားပါတယ်။

ဘာကြောင့်ရာသီဥတုတွေခွဲထားရတာလဲ။

ကမ္ဘာကြီးဟာ မိမိရဲ့ဝင်ရိုးပေါ်မှာ လည်ပတ်နေပြီး နေ့နှင့်ညကိုဖန်တီးပေးနေသလို တစ်ချိန်တည်းမှာပင် နေကိုလှည့်ပတ်နေသတဲ့။ နေကိုတစ်ပါတ် ပတ်မိဖို့အတွက် ၃၆၅ နှင့် ၁/၄ ရက်ကြာပါတယ်။ ကမ္ဘာကြီးဟာ မိမိရဲ့ဝင်ရိုးပေါ်ကနေ ၂၃.၅ ဒီဂရီ တိမ်းစောင်း လှည့်ပတ်နေတဲ့အတွက် ရာသီဥတုတွေဖြစ်ပေါ်လာတာဖြစ်တယ်။ ကမ္ဘာ့ဝင်ရိုးဟာ နေနဲ့တည့်တည့်မှာရှိနေတဲ့အချိန်မှာ အဲဒီနေရာတစ်ဝိုက်မှာ နွေ ရာသီဖြစ်ပါတယ်။

မိုးလေဝသ ကြိုတင်ဟောခြင်း

မိုးလေဝသဟာ လူသားတွေအတွက် အလွန်အရေးကြီးတဲ့အတွက် ယင်းတို့အပေါ်အမြဲတမ်းသတိထားပြီး ကြိုတင်ခန့်မှန်းတတ်ရပါမယ်။ သိပ္ပံပညာ များမဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သေးတဲ့အခါတုန်းက ရှေးလူကြီးသူမများက ကောင်းကင်က နက္ခတ်တာရာများကြည့်ခြင်းနှင့်တိရစ္ဆာန်များ၏ ပြုမူနေထိုင်ပုံတို့ကိုကြည့်ခြင်း အားဖြင့် မိုးလေဝသကိုတွက်ချက်ကြတယ်။

သိပ္ပံပညာတိုးတက်သော ယခုလက်ရှိခေတ်တွင် မိုးလေဝသပညာရှင် များက မိုးလေဝသတိုင်းကိရိယာများဖြင့် တွက်ချက်ပြီး ရုပ်မြင်သံကြားဌာနများ၊ ရေဒီယိုများမှတစ်ဆင့် ပြည်သူများကို အသိပေးပြောကြားပါတယ်။

ရှေးခေတ်လူကြီးသူမှများတွင် ရာသီဥတုမှတ်သားရန်အတွက် ပြက္ခဒိန်မရှိ၊ ရေဒီယို၊ ရုပ်မြင်သံကြားများမရှိပါ။ ဒါပေမဲ့ အံ့ဩစရာကောင်းတာကတော့ သူတို့ဟာဘာ တွေဖြစ်လာမှာကို ကြိုတင်သိထားတတ်ကြတယ်။ ဒါကိုပြန်ကြည့်လိုက်ရင် သူတို့ ဟာသဘာဝနဲ့နီးကပ်စွာနေပြီး သဘာဝရဲ့ဖြစ်စဉ်တွေကို လေ့လာတဲ့အတွက်ဒီလို ကြိုသိတာဖြစ်တယ်။ သစ်တောက်ငှက်က သစ်ခေါက်ကို နုတ်သီးနဲ့တတောက် တောက်ခေါက်သံကြားရရင် မိုးချုပ်တော့မယ်၊ ဥနေခင်းအိမ်ပြန်ချိန်ရောက်ပြီးနဲ့ ဖားတွေအော်ရင် မိုးတွင်းရောက်တော့မယ် စသည်ဖြင့်ယူဆတယ်။ ဒါပေမဲ့ အခု တော့ သဘာဝကြီးက ပြောင်းလဲပြီးဖြစ်တဲ့အတွက် ဒီအရာတွေဟာ မှန်သင့်သ လောက်မမှန်တော့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ တချို့အချက်အလက်တွေကတော့ ဒီကနေ့အထိ မှန်ကန်တုန်းပါဘဲ။

နွေရာသီ

- လမ်းပေါ်မှာ ပုရွက်ဆိတ်တိုးစိတန်းပြီး လမ်းဖြတ်ကူးနေရင် - နွေရာသီ ရောက်ပြီ။
- နေဝင်တဲ့အခါအနီရောင်မြင်ရရင် - မိုးမရွာတော့ပါ။
- လေညှင်းတွေတိုက်ရင် အမိပ္ပယ်က- ခြောက်သွေ့ရာသီရောက်တော့မယ်။

မိုးရာသီ

- ဖားပြုပ်အော်ရင် - မိုးရွာတော့မယ်။
- ခါချဉ်တွေသစ်ပင်အမြင့်ကြီးမှာအသိုက်ဆောက်ရင်- မိုးများပြီးရေကြီးမှာဖြစ် တယ်။
- “ဖီးတာစူလီး” (အဖွားမိုးရွာပြီး) လို့ အော်တဲ့ ငှက်ကလေးက အော်ရင်မကြာ ခင်မိုးရွာတော့မယ်။
- ဖွတ်ကလေးများအမြီးဖျားတွင်အနက် စင်းကြားကလေးများရှိပါက - နှစ်ကုန်ရင်မိုးများမယ်လို့ဆိုကြတယ်။
- ဖွတ်ကလေးများအမြီးအရင်းတွင် အနက်စင်းကြားက လေးများရှိပါက- နှစ်စရင် မိုးများမယ်လို့ဆိုကြတယ်။

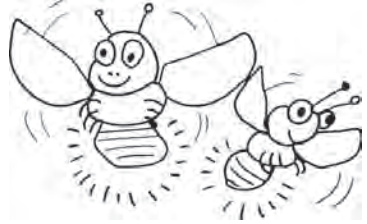

ဆောင်းရာသီ

- ဆောင်တော်ကူးပန်းကလေးတွေပွင့်လာရင်- ဆောင်းရာသီရောက်ပြီ။
- ညအချိန်မှာ မိုးစုန်းကြူးတွေများလာရင် ဆောင်းရာသီရောက်ပြီ။

အခြားဟောပြောခြင်း

- ရေငြိမ်(ဒီရေအတက်အကျနည်းလျှင်) - လှိုင်းသေးမည်။
- ဒီရေအတက်အကျများလျှင် - လှိုင်းတံပိုးများကြီးမည်။
- ငှက်များမိမိတို့အသိုက်ကို သစ်ပင်အောက်ဘက်ရှိအကိုင်များပေါ်တွင် ဆောက်လျှင် - လေပြင်းမုန်တိုင်းရှိမည်။
- သစ်တောက်ငှက်များ သစ်ခေါက်ကို ၂-၃ ခေါက် တောက်တောက်ခေါက်လျှင် - အလုပ်ဆင်းချိန်ကုန်မည်ဖြစ်သည်။

ယခုခေတ်မှာ သိပ္ပံခေတ်ဖြစ်သော်လည်း ရှေးမိရိုးဖလာမိုးလေဝသယုံကြည်ချက်များကိုအထင်မသေးသင့်ပေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ကမ္ဘာပေါ်တွင်ဘေးဒုက္ခများကိုတွေ့ကြုံရတိုင်း ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့မှာ ဘေးဒုက္ခမတွေ့ကြပဲ အမြဲပင်အသက်ဘေးမှ လွတ်မြောက်ကြသည်ကိုတွေ့ရမည်။

မိုးလေသံ

တိုင်းတာရေးကိရိယာများ

မိုးလေသံပညာရှင်များအနေနှင့်ကိရိယာအမျိုးမျိုးကိုသုံး၍
မိုးလေသံတိုင်းတာကြတယ်။

သာမိုမီတာဟာ မှန်ပြောင်းထဲတွင်ပြဒါးထည့်ထားတဲ့ အပူချိန်တိုင်းကိရိယာဖြစ်တယ်။ မှန်ပြောင်းဘေး ပတ်ပတ်လည်ရှိလေများပူလာရင်အတွင်းထဲရှိရေကို ပူလာစေပြီးအပေါ်ကိုပြန်တက်စေမှာဖြစ်တယ်။ မှန်ပြောင်းဘေးကအမှတ်အသားတွေဟာ အပူချိန်ကိုတိုင်းတာပြတဲ့အမှတ်အသားတွေဖြစ်တယ်။

ဘာရိုမီတာဆိုတာ လေဖိအားတိုင်းကိရိယာဖြစ်တယ်။ ဒီကိရိယာဟာ လေဖိအားအနည်းအများကို တိုင်းတာပြသနိုင်ပါတယ်။ ဘာရိုမီတာတက်လာရင် အပူချိန်ပိုများပြီးခြောက်သွေ့လာပါတယ်။ ဒါပေမဲ့လေဖိအားကျသွားရင်တော့ဖြင့် လေတိုက်ပြီးစိုစွတ်ထိုင်းမှုင်းမှာဖြစ်ပါတယ်။ ထော်ရီစလီဟာ အီတလီသိပ္ပံပညာရှင်တစ်ယောက်ဖြစ်ပြီး ဘာရိုမီတာကို ၁၆၄၃ မှာ စတင်တီထွင်အသုံးချခဲ့ပါတယ်။

ဆိုင်ခရိုမီတာ (psychrometer) ဟာရေငွေ့တွေကို အေးစေပြီးစိုစွတ်ထိုင်းမှုင်းမှုကို တိုင်းတာတဲ့ ကိရိယာဖြစ်တယ်။ ဆိုင်ခရိုမီတာထဲမှာ သာမိုမီတာနှစ်မျိုးကိုအသုံးပြုထားပါတယ်။ ပိတ်တစ်စကို ရေနဲ့ဆွတ်ပြီး ဆိုင်ခရိုမီတာကိုဘေးပတ်ပတ်လည်မှာလှည့်ပတ်ပေးပါ။ ပိတ်စပေါ်ကထွက်လာတဲ့ရေငွေ့တွေဟာသာမိုမီတာရဲ့အပူချိန်ကို နည်းလာစေပါတယ်။

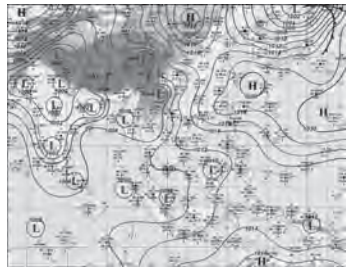
မိုးရေချိန်တိုင်းကိရိယာက အချိန်တစ်ချိန်အတွင်းမှာရွာချလာတဲ့မိုးရေချိန်ကိုတိုင်းတာတဲ့ကိရိယာ ဖြစ်ပါတယ်။

လေညွှန်တံသည် ဘယ်အရပ်က လေတိုက်ခတ်လာတာကိုပြတဲ့ ကိရိယာဖြစ်တယ်။

အယ်နီမိုမီတာ(လေတိုက်ခတ်နှုန်းတိုင်းကိရိယာ) ဟာလေတိုက်ခတ်နှုန်းကို တိုင်းတာတဲ့ ကိရိယာ ဖြစ်တယ်။ စလောင်းခွက်ကလေးတွေဟာတိုက်ခတ်လာတဲ့လေတွေကိုဖမ်းယူပြီး ဘေးမှာလေတိုက်ခတ်နှုန်းတိုင်းကိရိယာကို လှည့်ပတ်စေကာ လေတိုက်ခတ်နှုန်းဘယ်လောက်ရှိတာကိုသိရှိနိုင်စေပါတယ်။

မိုးလေဝသမြေပုံ ဟာမြေမျက်နှာပြင်ပေါ်က မိုးလေဝသလှုပ်ရှားမှုကို ဖော်ပြတဲ့မြေပုံဖြစ်ပါတယ်။ မိုးလေဝသပညာရှင်တွေဟာ မိုးလေဝသမြေပုံတွေကိုအသုံးပြုပြီး ကမ္ဘာ့မိုးလေဝသခန့်မှန်းတွက်ချက်ရာအတွက်အသုံးပြုကြတာပေါ့။

ဟိုင်ဂရိုမီတာ ဆိုတာ လေထဲက ရေခိုးရေငွေ့နဲ့စိုစွတ်ထိုင်းမှိုင်းမှု ဘယ်လောက်ရှိတယ်ဆိုတာကို တိုင်းတာပေးတဲ့သိရိယာဖြစ်တယ်။

မိုးလေဝသပူပေါင်းကတော့ လေထုလွှာထဲမှာရှိ မိုးလေဝသကိုတိုင်းတာပေးတဲ့ကိရိယာတစ်ခုပေါ့။

အိမ်မြှောင်လို့ခေါ်တဲ့ဒိုင်ခွက်ပုံပိုင်းပိုင်းကလေးကိုတော့အရပ်မျက်နှာများ ရှာဖွေမှတ်သားရန်အတွက် အသုံးပြုတယ်။ သံလိုက်အိမ်မြှောင်ဟာ မြောက်ဘက်ကို အမြဲညွှန်ပြတယ်။

မိုးလေဝသပြိုဟ်တုကမိုးကောင်းကင်ရှိ လေထုလွှာများကို ဓါတ်ပုံရိုက်ပေးတဲ့ပြိုဟ်တုကြီးပေါ့။ မိုးလေဝသပညာရှင်တွေကရရှိလာတဲ့ ဓါတ်ပုံတွေကိုစုစည်းပြီး ကွန်ပျူတာရှိမှတ်သားထားချက်များနှင့်နှိုင်းယှဉ်၍ မိုးလေဝသကို ခန့်မှန်းတွက်ချက်သည်။

သင့်မျက်စိတွေက မိုးလေဝသကို စောင့်ကြည့်ဖို့အတွက် အရေးကြီးတဲ့ အရာတစ်ခုပေါ့။ အမြဲတမ်းသဘာဝရဲ့ဖြစ်ပျက်မှုတွေကို လေ့လာကြည့်ပြီး ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုတွေလုပ်ထားနိုင်ပါတယ်။

ယခုခေတ်မိုးလေဝသတိုင်းတာမှု

ယခုခေတ်တွင် ခေတ်မှီမိုးလေဝသတိုင်းတာသည့် ကိရိယာများရှိလာပါပြီ။ မိုးလေဝသပညာရှင်များကို အင်္ဂလိပ်လို “meteorologist” လို့ခေါ်ပါတယ်။ “meteo-ros” ဆိုသည်မှာ ဂရိဘာသာ စကားဖြစ်ပြီး၊ အဓိပ္ပါယ်မှာ “လေထုအပေါ်မှာရှိနေခြင်း” လို့ဆိုသတဲ့။ မိုးလေဝသပညာရှင်တစ်ယောက်ဖြစ်ဖို့အတွက်သင်္ချာ၊ ရူပ

ဗေဒ၊ ဓါတုဗေဒများကိုသင်ကြားရမယ်။ ဒါတွေမက မိုးကောင်းကင်ကို အမြဲတမ်း မော့ကြည့်ပြီးတိမ်တွေ၊ မိုးလေဝသပုံတွေ၊ လေတိုက်ခတ်မှုနဲ့ရာသီဥတုကို ထိခိုက် စေတတ်တဲ့အချက်တွေကို လေ့လာတတ်ရမယ်။

မိုးလေဝသပညာရှင်များသည် ရုပ်မြင်သံကြားထဲတွင် မိုးလေဝသသတင်းကြော်ငြာ သူများသာလျှင် မဟုတ်ပေ။ အများအားဖြင့် သူတို့ဟာ မိုးလေဝသဌာနများမှာအ လုပ်လုပ်ပြီး မုန်တိုင်းများ၊ လေပွေ့ မုန်တိုင်းများ၊ မြေငလျင်လှုပ်ခြင်းအကြောင်းတို့ ကိုကြိုတင်လေ့လာတွက်ဆခြင်းတွေနဲ့တစ်ချို့ကလေထုညစ်ညမ်းမှုတို့ကို ဘယ်လို ဖြေရှင်းရမလဲစတဲ့ အလုပ်တွေကို လုပ်ကိုင်ကြတယ်။ မိုးလေဝသကို ခန့်မှန်းနိုင်ဖို့ အတွက် ပစ္စည်းကိရိယာအမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုရမှာဖြစ်တယ်။

ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ မိုးလေဝသအကြောင်း သိကောင်းစရာ

မိုးလေဝသအကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ လူမျိုးများကအောက်ပါကဲ့ သို့ ပြောစမှတ်ပြုကြသည်။ သို့သော်ယခုခေတ်တွင် မိုးလေဝသ ပြောင်းလဲမှုများရှိ သောကြောင့် အများအတွက် မှန်ချင်မှ မှန်တော့မည်ဖြစ်သည်။

ကျီးကန်းမှာ ကောင်းကင်ပေါ်ရှိ နေရာအနိမ့်များ၌ ပျံသန်းလျှင် လေတိုက်ခတ်မည်ဖြစ်ပြီး ကျီးကန်းများအမြင့်တွင် ပျံသန်းသည့် နေ့တွင် လေငြိမ်မည်ဖြစ်သည်။

နေပူတုန်းမိုးရွာလျှင်ထိုမိုးမှာနာရီဝက်သာ ကြာမည်ဖြစ်သည်။

အနောက်နိုင်ငံတွေမှာ ညပိုင်းမှာ လထိန်ထိန်သာလျှင် ဆီးနှင်းများကျမည်ဟုဆိုကြသည်။

လျှပ်စီးလက်သည့်အခါ အလင်းရောင်ပိုတောက်ပလျှင် မကြာမှီရပ်စဲသွားမည်ဖြစ်သည်။

နေဝင်ချိန်တွင် မိုးကောင်းကင်ပေါ်တွင် အဝါရောင် အလင်းတန်းများကျန်ရှိခဲ့ပါက မကြာမှီ လေမုန်တိုင်းကျပြီးမိုးရွာမည်။

ဆီးနှင်းများများကျသောနှစ်တွင် သစ်သီးများ ပေါများကြွယ်ဝမည်ဖြစ်သည်။

ညနေပိုင်းတွင် သက်တန့်ကိုတွေ့လျှင် လကိုမြန်မြန်တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

နွားများ မိမိ၏နားများကိုကုတ်ခြစ်လျှင် မကြာမှီ မိုးရွာလာတော့မည်ဖြစ်သည်။

ကြက်သွန်နီအခွံပါးသောနှစ်တွင် သိပ်မအေးသောနှစ်ဖြစ်ပြီးကြက်သွန်နီအခွံထူသောနှစ်တွင် အလွန်အေးသောနှစ်ဖြစ်သည်။

အရှေ့အရပ်တွင် သက်တန့်တွေ့လျှင် သင်္ဘောသားများ စိတ်အေးကြရသည်။ သို့သော် အနောက်အရပ်တွင် သက်တန့်ထွက်လျှင် သင်္ဘောသားများ သတိထားရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အတူနံနက်ပိုင်းတွင်သက်တန့်ထွက်လျှင်သိုးကျောင်းသားများသတိနှင့်နေရမှာဖြစ်ပြီး ညဘက်တွင် သက်တန့်ပေါ်လျှင် သိုးထိန်းတို့ဝမ်းသာကြသည်ဟုအဆိုရှိသည်။

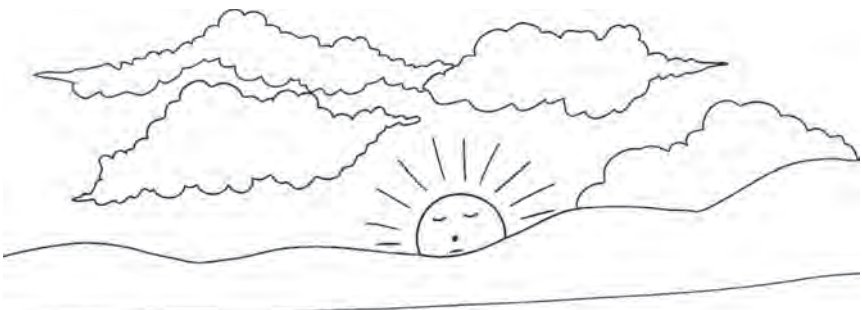

ရောင်စုံဖြာသောမိုးကောင်းကင်

မိုးကောင်းကင်ဟာခက်ခဲနက်နဲသောအချက်များကို လေ့လာနိုင်တဲ့ သိပ္ပံစာသင်ခန်းတစ်လုံးနဲ့အတူတူပဲ။ မိုးကောင်းကင်ပေါ်ကိုမော့ကြည့်တဲ့အခါ ဘာ့ကြောင့်မိုးက အပြာရောင်ဖြစ်နေရသလဲနဲ့ တစ်ခါတစ်ရံဘာလို့ အရောင်အမျိုးဖြစ်ပေါ်လာတာလဲကို စဉ်းစားမိပါသလား။

နေမင်းကြီးရဲ့အလင်းရောင် ကမ္ဘာမြေကြီးပေါ်ကို ထိုးဆင်းတဲ့အခါ အဖြူရောင်နှင့်အမဲရောင်များကိုသာ ထုတ်လုပ်ပါတယ်။ မျက်စိနဲ့မမြင်ရတဲ့ဒီအဖြူရောင်အလင်းတွေမှာ အရောင်အမျိုးမျိုးရှိပါတယ်။ မိုးကောင်းကင်ပေါ်မှာဖုန်မှုန့်နဲ့အောက်စီဂျင် မိုလီဇယူးတွေနဲ့ပြည့်နှက်နေပါတယ်။ အရောင်တွေဟာ အဖြူရောင်ပဲရှိတယ်လို့ဆိုရင် သက်တန့်မှာတွေမှာ ဘာ့ကြောင့်အရောင်အမျိုးမျိုးရှိပါသလဲ။ ဒီအဖြူရောင်အလင်းတန်းတွေကလေထုထဲမှာ ဖြတ်သန်းသွားရတဲ့အတွက်အပြာရောင်အလင်းတွေပြန်ကျနေတာကိုတွေ့ရပါမယ်။

မိုးကောင်းကင်ပေါ်မှာ အလင်းရောင် အမျိုးမျိုးကို တွေ့ရတာဖြစ်တယ်။ မိုးကောင်းကင်ပေါ်မှာ ဖုန်မှုန့်နဲ့အောက်စီဂျင် မိုလီဆယူးတွေနဲ့ပြည့် နှက်နေတဲ့ အတွက်လည်းအနီရောင်၊ အဝါရောင်နှင့် လိမ္မော်ရောင်စတဲ့အရောင်လှလှ လေးတွေကုလဲတွေ့ရပါမယ်။

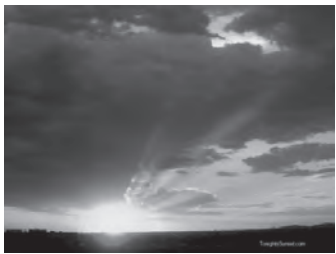
တောင်ဘက်အရပ်ကအလင်းရောင်ဆိုတာဘာကိုဆိုလိုတာလဲ။

တောင်ဘက်အရပ်က အလင်းရောင်ဆိုတာနံနက် မိုးသောက်ဝေလီဝေလင်းက အရောင်ဖြစ်တယ်။ ဒီအရောင်တွေဟာ နေအလင်းရောင် ကကမ္ဘာမြေရဲ့အပေါ်ယံပိုင်းကို ထိုးလင်းပြီး ရောင်ပြန်ဟပ်စေတဲ့အလင်းရောင်ပေါ့။ နံနက်ဦးရောင်ခြည်ဖျော့ဖျော့ထိုးတဲ့အခါ အရောင်တွေတစ်ရောင်ကနေတစ်ရောင် ပြောင်းလဲနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ များသောအားဖြင့် အနီရောင်ကနေ အစိမ်းရောင်နဲ့အစိမ်းရောင်ကနေအနီရောင် တစ်လှည့်စီ ပြောင်းလဲလာတာကို တွေ့ရတယ်။ ဒီအလင်းရောင်တွေဟာ ဟိုးကမ္ဘာ့မြေမျက်နှာပြင်အထက် ၅၀ - ၁၀၀ မှာ ဖြစ်ပေါ်နေတာဖြစ်တယ်။ အရောင်တွေဖြစ်ပေါ်လာခြင်းအကြောင်းကတော့ အောက်စီဂျင်နဲ့နိုက်ထရိုဂျင်ခါတ်ငွေ့တွေကို နေစွမ်းအင်နဲ့အားအင်တွေဖြည့်ဆည်းပေးနေတဲ့ နေရဲ့အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်တယ်။

နေနဲ့လကိုဝန်းရံနေတာဘာတွေလဲ။

တစ်ခါတစ်ရံ မိုးကောင်းကင်ပေါ်ကို ကြည့်လိုက်ရင်နေနဲ့လကိုသရဖူဆောင်းထားသလိုဝန်းထားတဲ့အလင်းရောင်ကွင်းကလေးတွေကိုတွေ့ရတတ်

ပါတယ်။ အဲဒါတွေဘာလဲဆိုတာသိရဲ့လား။ လရဲ့ဘေးပတ်ပတ်လည်က တိမ်ပါးပါး လေးတွေနဲ့ သရဖူဆောင်းရေခိုးရေငွေ့ အတုံးကလေးတွေရှိတဲ့အတွက် နေရောင် ခြည်က သူတို့ကိုထိုးဖောက်ပြီး အလင်းပေးရတဲ့အတွက် ရောင်ပြန်လင်းလက်တဲ့ အရောင်တွေပေါ်လာတာဖြစ်တယ်။

နေရောင်ခြည်တန်းတွေကဘာလဲ။

နေရောင်ခြည်တန်းတွေဆိုတာက တိမ်တွေကြားမှာ အစင်းလိုက်ဖြာထွက်လာတဲ့ နေရောင်ခြည်တန်းတွေဖြစ်တယ်။

အပြာရောင်လကိုတွေ့ဖူးပါသလား။ "Blue Moon" လို့ခေါ်တဲ့ အပြာရောင်လကို တစ်လအတွင်းလပြည့် ရက်နှစ်ခါကြုံတဲ့လတွေ့ရတတ်ပါတယ်။ ဒါကို ၂•၇ နှစ်မှာတစ်ကြိမ်တွေ့ရပြီး ဖေဖော်ရီလတွင်ရက်မပြည့် သောကြောင့် ဘယ်တော့မှတွေ့ရမှာမဟုတ်ဘူး။ အပြာရောင်လလို့ခေါ်တာ တကယ့်ကိုအပြာရောင် ကောဟုတ်လို့လား။ အမှန်မှာတော့ အပြာရောင် မဟုတ်ပါဘူး။ အပြာရောင်က တစ်ခါတစ်လေမီးတောင်တွေ ပေါက်ကွဲသွားတဲ့အခါ မှာပဲဖြစ်စေပြာမှုန့်တွေက အပေါ်ကိုတက်သွားပြီး လမင်းကြီးကိုအပြာရောင်သန်းစေပါတယ်။

**လက်တွေ့စမ်းသပ်မှုလေးတွေလုပ်ကြည့်မလား။
ဘာကြောင့်မိုးကောင်းကင်ကြီး အပြာရောင်သန်းရတာလဲ။**

လိုအပ်သည့်ပစ္စည်းများ -

- ခါတ်မီး
- နှစ်လီတာဝင်ဆန့်သော အချိုရည်ပုလင်း
- နို့ရည်
- ရေ

ပြုလုပ်ပုံအဆင့်ဆင့် -

- အချို့ရည်ပုလင်းများထဲသို့ ရေသုံးပုံးနှစ်ပုံထည့်လိုက်ပြီး ဓါတ်မီးနှင့်ထိုးကြည့်ပါ။ အလင်းရောင်က ရေကိုထိုးဖောက်သွားမည်။
- ရေထဲသို့နို့ရည် တစ်ဖွန်းထည့်လိုက်ပါ။
- ပုလင်းဖုံးကို ပိတ်လိုက်ပြီးရေနှင့်နွားနို့ကိုရောသွားအောင် လှုပ်ခါလိုက်ပါ။
- ဘာတွေတွေ့ရသလဲ။ ရေထဲမှာ အပြာရောင်အလင်းတန်းတွေပေါ်လာတာ မြင်ရတဲ့အထိ နို့တွေဆက်ထည့်လိုက်ပါ။
- အပြာရောင်အလင်းတန်းတွေ မြင်ရတဲ့နောက်ပိုင်း အဝါရောင်၊ အနီရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်စတဲ့အရောင်တွေမြင်ရတဲ့အထိနွားနို့တွေ ဆက်ထည့်ပါ။

သက်တန့်ဘယ်လို ဖြစ်ပေါ်လာသလဲ။

သက်တန့်ဆိုတာအရောင်ရှိတဲ့အလင်းရောင်တန်းများဖြစ်တယ်။ နေအလင်းရောင်ဟာအဖြူရောင်ဖြစ်ပေမယ့် သက်တန့်ရောင်ဟာ အနီ၊ လိမ္မော်၊ အဝါ၊ အစိမ်း၊ မိုးပြာ၊ အပြာရောင် နဲ့ ခရမ်းရောင်တို့ဖြစ်တယ်ဆိုတာတွေ့ရမယ်။ နေမင်းအလင်းရောင်ဟာအဖြူရောင်အရောင်ကိုဖြတ်သန်းသွားတဲ့အခါ ရောင်ပြန်ဟပ်ပြီး အရောင်များတက်လာတဲ့အခါ သက်တန့်ရောင်အဖြစ်ပြောင်းလဲသွားတယ်။ သက်တန့်မြင်ဖို့အတွက်အရာ သုံးခုလိုအပ်တယ်။ သက်တန့်တွေ့ဖို့ ပထမအား ဖြင့်မိုးရွာရမည်၊ မိုးရွာပြီးနေလဲထပ်ပူရမှာဖြစ်ပြီး တတိယတစ်ခုမှာ သက်တန့်ကြည့်သူကနေပူခြင်းနဲ့မိုးရွာခြင်းတို့အကြားတွင်ရှိရမယ်။ နေအလင်းရောင် ပို၍တိုလေ၊ သက်တန့်ပို၍ရှည်လေဖြစ်တာကိုတွေ့ရမယ်။

သက်တန်းများမှာစက်ဝိုင်းပုံသဏ္ဍာန်ရှိပါသလား။

အကယ်၍ကောင်းကင်ပေါ်သို့တက်ကြည့်နိုင်ရင် တစ်ချို့သက်တန်းတွေဟာစက်ဝိုင်းပုံသဏ္ဍာန်ရှိပါသလား။ ဒီလိုဖြစ်ရခြင်းမှာနေပူ၍တစ်ချိန်တည်းမိုးရွာသည့်အခါမှာတကယ်ဆိုရင် စက်ဝိုင်းပုံသက်တန်းကို ဖြစ်ပေါ်စေတာဖြစ်တယ်။ အောက်ကနေကြည့်လို့ရတဲ့ စက်ဝိုင်းခြမ်းပုံသဏ္ဍာန်ကဲ့သို့မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီစက်ဝိုင်းခြမ်းကိုမတွေ့နိုင်တာကတော့ ကျွန်ုပ်တို့ဟာ ဝင်ရိုးစွန်းမိုးကုတ်စက်ဝိုင်းအထိသာမျက်စိတဆုံးတွေ့နိုင်တဲ့အတွက်ဖြစ်တယ်။ လေယာဉ်ပျံမောင်းတဲကပ္ပတိန်တွေက တစ်ခါတလေစက်ဝိုင်းပုံသက်တန်းကိုတွေ့ရတယ်လို့ပြောတယ်။

နှစ်ထပ်ကွန်းသက်တန်းတွေရှိလား။

ရှိတာပေါ့။ နှစ်ထပ်ကွန်းသက်တန်းတွေအမြဲဖြစ်လာတတ်တယ်။ အထဲမှာရှိတဲ့သက်တန်းဟာ အပေါ်မှာအနီရောင်ရှိပြီးအောက်ပိုင်းမှာအပြာရောင်ရှိတာကိုတွေ့ရမယ်။ အပြင်မှာရှိတဲ့သက်တန်းတစ်ခုကတော့ အရောင်ပြောင်းပြန်ဖြစ်နေတာကိုတွေ့ရမယ်။ သူ့ရဲ့အပေါ်ပိုင်းအရောင်မှာအပြာရောင်ဖြစ်ပြီး အခြားအစွန်းတစ်ဖက်အရောင်က အနီရောင်ဖြစ်တာကိုတွေ့ရမယ်။

ပြုံးနေတဲ့သက်တန်းကိုတွေ့ဖူးပါသလား။

သက်တန်းတွေဟာတစ်ခါတလေပြုံးတတ်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့နေအလင်းရောင်မှာလေထုအလယ်မှာ ရှိတဲ့ရေခိုးရေငွေ့တွေ၊ ရေခဲပေါက်ကလေးတို့ကိုဖြတ်သန်းရတဲ့အတွက်

အလင်းရောင်ဟာရောင်ပြန်ပြန်ဟပ် တာကိုတွေ့ရမယ်။

သက်တန့်ဆင်းသည့်နေရာကိုသွားရောက်နိုင်မည်ဟုသင်ထင်ပါသလား။

သက်တန့်ဟာ မျက်လှည့်တစ်ခုလိုပဲ နေရောင်ခြည်နဲ့အလင်းရောင်ပေါ်မှာ မူတည်ပြီးပြောင်းလဲထားပါတယ်။ သူ့ထံကိုပိုပြီးသွားလေ သူကပိုပြီးဝေးလေဖြစ်တယ်။

ညအချိန်တွင်သက်တန့်ကိုတွေ့ရတတ်ပါသလား။

တွေ့ရတတ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့တွေ့ရခဲပါတယ်။ ညအချိန်မှာ သက်တန့်တွေ့ရဖို့အတွက်ညအချိန်မှာ မိုးရွာရမည်ဖြစ်ပြီးနောက် လမှာရေခိုးရေငွေ့များပေါ်ကို ဖြာထိုးရန်လင်းထိန်နေရမည့်အပြင် နေရာတကျရှိနေရမည်ဖြစ်တယ်။

လက်တွေ့စမ်းသပ်ကြရအောင်

မိုးရွာပြီးနောက် နေပူလာလျှင် အပြင်ကိုထွက်ပြီး သက်တန့်ကြည့်ဖို့မမေ့ပါနဲ့။

သက်တန့်လုပ်တမ်းကစားရအောင်။

လိုအပ်သည့်ပစ္စည်းများ -

- ရေတစ်ခွက်
- စက္ကူဖြူတစ်ရွက်
- နေအလင်းရောင်

လက်တွေ့လုပ်ရန်နည်းလမ်းများ -

- ဖန်ခွက်ထဲသို့ရေအပြည့်ထည့်ပါ။
- စားပွဲခုံစောင်းပေါ်တွင်ဖန်ခွက်ကိုတင်လိုက်ပါ။ ဖန်ခွက်၏အောက်ခြေတစ်စက်ကစားပွဲခုံပေါ်တွင် တင်နေရမည်ဖြစ်ပြီး အခြားတစ်ဘက်တွင်စွန်းထွက်နေပါစေ။ ဒါပေမဲ့ ဖန်ခွက်အောက်ကိုကျကွဲမသွားဖို့အတွက်သတိထားပြီး ဖြည်းဖြည်းအစွန်းတစ်ဖက်ထွက်နေအောင်တင်ပေးပါ။
- နေအလင်းရောင်က ဖန်ခွက်ထဲသို့ ထိုးကျနေပါစေ။
- အားလုံးလုပ်ပြီးနောက် စက္ကူဖြူတစ်ချပ်ကို ကြမ်းပြင်ပေါ်တွင်ချလိုက်ပါ။
- ဖန်ခွက်ထဲမှ ထိုးကျလာသောအလင်းရောင်က စက္ကူပေါ်မှကျလာပြီးသက်တန့်ရောင်ဖြာထွက်တဲ့အထိ စက္ကူနှင့်ဖန်ခွက်ကို တည့်မတ်ထားပေးပါ။

ဒီလိုဖြစ်ပေါ်ရတဲ့အကြောင်းရင်းကိုသိပါသလား။

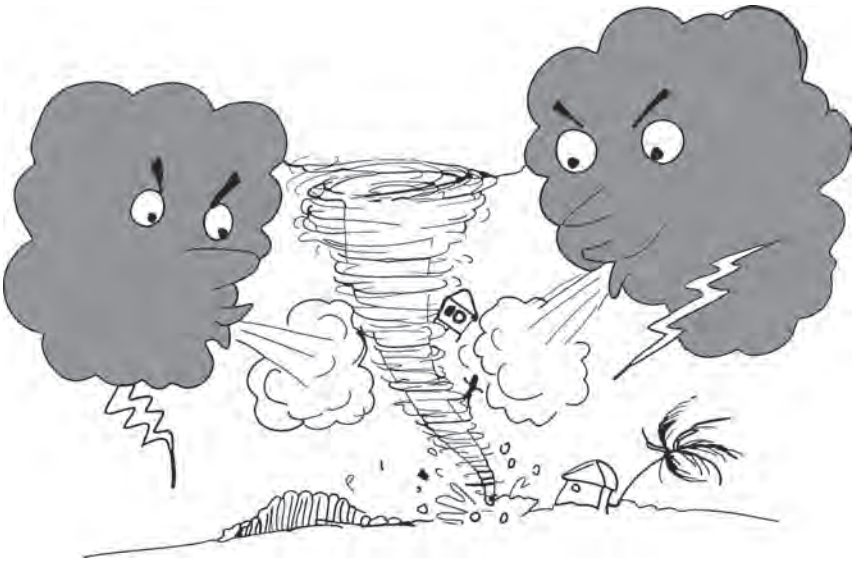
အလင်းရောင်ထဲမှ မျက်စိနဲ့ မမြင်နိုင်တဲ့အရောင်တွေ အမျိုးမျိုးရှိပါတယ်။ ယင်းတို့မှာ အနီရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ အဝါရောင်၊ အစိမ်းရောင်၊ အပြာရောင်၊ မိုးပြာရောင်နှင့်ခရမ်းရောင်တို့ကိုဖြစ်သည်။ အလင်းရောင်မှ ရေကိုဖြတ်သန်းသောအခါ စက္ကူပေါ်တွင် သက်တန့်ကဲ့သို့အရောင်များဖြာထွက်ခြင်းဖြစ်သည်။

လေဆင်နှာမောင်း (တော်နာဒို)

တော်နာဒိုဆိုတာလေမုန်တိုင်းအကြီးစားဖြစ်ပြီး လေမုန်တိုင်းအကြားမှ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး အောက်ကိုဆင်နှာမောင်းအဖြစ်သို့ တွဲကျလာတတ်တဲ့အတွက်လေဆင်နှာမောင်းလို့ခေါ်ကြတယ်။ လေဆင်နှာမောင်း ဟာအပေါ်ကဆင်းလာပြီးမွှေနှောက်ရွေ့ယမ်းတဲ့လေမုန်တိုင်းဖြစ်ပြီးတစ်နာရီကို ၃၀၀ မီတာနှုန်းနှင့်ရွေ့ ယမ်းတိုက်ခတ်ပါတယ်။ လေဆင်နှာမောင်းဟာ တိုက်တာအဆောက်အအုံများကိုပြိုလဲအောင်တိုက် ခတ်နိုင်ခြင်း၊ သစ်ပင်များကိုအမြစ်မှဆွဲထုတ်လိုက်ခြင်း၊ ကားများ နဲ့အိမ်များကိုအဝေးသို့သယ်ဆောင် သွားပြီးအခြားတစ်နေရာတွင် စွန့်ပစ်လိုက်တတ်ကြသည်။

လေဆင်နှာမောင်းဘယ်လိုဖြစ်ပေါ်လာသလဲ။

လေဆင်နှာမောင်းသည် များသောအားဖြင့် လျှပ်စစ်မုန်တိုင်းများမှထွက်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်တယ်။ လေဆင်နှာမောင်းဖြစ်ဖို့ဆိုတာ သိပ်လဲလွယ်တဲ့အရာမဟုတ်ပါဘူး။ လေဆင်နှာမောင်းတစ်ခုရဖို့ အချက်အလက်တွေ အများကြီးလိုအပ်မှာဖြစ်တယ်။ အမေရိကမှာဆိုရင်မက္ကစီကိုပင်လယ်ကွေ့ကလေအေးအေးနဲ့ကနေဒါနိုင်ငံလေအေးအေးတို့ထိတွေ့တဲ့အခါမှသာလျှင် လေဆင်နှာမောင်းဖြစ်ပေါ်လာမှာဖြစ်ပါတယ်။

လေထုနှစ်ခုစလုံး ထိတွေ့မိတဲ့အခါ ယင်းတို့ကလေထုလွှာတွေကို ကမောက်ကမဖြစ်စေတတ်ပါတယ်။ လေတိုက်တဲ့လမ်းကြောင်းတွေရုတ်တရက်ပြောင်းလဲသွားတဲ့အတွက် လေတွေလည်း ကြမ်းသထက်ကြမ်းလာပါတယ်။ လေဆင်နှာမောင်းဘယ်လိုဖြစ်ပေါ်လာ

တယ်ဆိုတာသိချင်ရင် လေ့ကျင့်ခန်းများလုပ်နိုင်ပါတယ်။

သတိထားရမည့်အချက်က ---

တကယ်လို့လေဆင်နှာမောင်းကျလာရင် လူများဟာ အိမ်မြေအောက်ခန်းတွေ၊ အိမ်ခန်းတွေ၊ စားပွဲခုံတွေအောက်မှာပုန်းနေရမယ်။ လေမုန်တိုင်းကျနေတဲ့အချိန်ကားထဲမှာရှိရင် ကားထဲက အလျင်အမြန်ထွက်လိုက်ပါ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ လေမုန်တိုင်းတွေဟာ ကားတွေ တစ်စင်းလုံးတိုက်ခတ်သွားနိုင်တဲ့အတွက်ဖြစ်တယ်။

လေဆင်နှာမောင်းဟာ အကျယ်အဝန်း ၃၃ ပေ မှ ၁၊ ၃၀၀၀ ပေအထိရှိပြီးလျင်မြန်စွာရွေ့ယမ်းတိုက် ခတ်ကာအမြန်ခုံးတစ်နာရီလျှင် ၁၈၆ မိုင်အထိတိုက်ခတ်နိုင်ပါတယ်။

ပုလင်းထဲကလေဆင်နှာမောင်း

လိုအပ်သောပစ္စည်းများ

- ပလပ်စတစ်ပုလင်း ၂ လုံး
- ရေ
- ကော်တိတ်ပြား (Duck Tape)
- ပလပ်စတစ် ပုလင်းတစ်ပုလင်းထဲ တွင်ရေသုံးပုံနှစ်ပုံထည့်လိုက်ပါ
- အားလုံးပြီးသည့်နောက် ပုလင်းနှစ်လုံးစလုံးကိုနှုတ်ခမ်းချင်းတွေ့ပြီး ကော်တိတ်ပြားနှင့်ရေစိမ့် မထွက်နိုင်အောင်ပိတ်လိုက်ပါ။
- ထို့နောက်ရေရှိသည့်ပုလင်းကို အပေါ်ပိုင်းသို့မှောက်ချလိုက်ပြီး ရေမရှိတဲ့ ပုလင်းကိုအောက်ဘက်ပိုင်းတွင်ထားလိုက်ပါ
- ပုလင်းကိုနာရီလက်တံပြောင်းပြန်လှည့်သကဲ့သို့မြှောက်ဘက်မှ တောင်ပိုင်းသို့လှည့်၍လှုပ်ခါလိုက်ပါ။
- ထိုအချိန်တွင် ပုလင်းထဲရှိရေများမှာ လေဆင်နှာမောင်းကဲ့သို့ အပေါ်ဘက်ကရှိတဲ့ရေက အောက်ပိုင်းက ပုလင်းထဲကိုလေဆင်နှာမောင်းထဲသို့ ရွေ့ယမ်းပြီးဆင်းသွားမှာဖြစ်တယ်။

တိမ်

နွေရာသီညနေပိုင်းအချိန်တွေမှာ မိုးကောင်းကင်ပေါ်ကို တစ်ခါခါ
 ကြည့်ဖူးပါသလား။ မိုးကောင်းကင်ပေါ်ရှိ နဂါးတွေ၊ ဂွမ်းစတွေ၊ ပင်လယ်ကမ်းခြေ
 တွေ၊ သိုးကလေးတွေကိုစိတ်ကူးယဉ်ပြီးတွေ့နိုင်ပါတယ်။ ဒီတိမ်တွေဘယ်မှာရှိလဲ၊
 ဘယ်ကလာလဲ၊ ဆိုတာသင်စဉ်းစားမိဖူးပါသလား။ တိမ်တွေဟာရေ ဒါမှမဟုတ်
 ရေခဲတုံးကလေးတွေစုဝေးဖွဲ့စည်းပြီးဖြစ်ပေါ်လာတာဖြစ်တယ်။ ဒီရေစက်ရေ
 ပေါက်ကလေးတွေဟာ လေပေါ်ကနေမြင့်တက်သွားအောင်
 ပွေ့ပါးတာကိုတွေ့ရမယ်။

တိမ်တွေဘယ်လိုဖြစ်လာတာလဲ။

တိမ်တွေထဲမှာရေတွေရှိနေပေမဲ့လည်း၊ ဒီတိမ်တွေမြေပြင်နဲ့နီးလာတဲ့အခါမှာ
 ဒီရေတွေဟာမျက်စိနဲ့မမြင် နိုင်တဲ့ရေခိုးရေငွေ့လေးတွေများပြီးအေးလာပါတယ်။

အေးတဲ့လေတွေက နွေးတဲ့လေတွေလောက် ရေတွေမသယ်ဆောင်နိုင်ပါဘူး။ အဲဒါကြောင့် ရေခိုးရေငွေ့တွေက အမှုန့်တွေနဲ့သန်းပေါင်းများစွာပေါင်း စည်းပြီးမျက်စိနဲ့ မြင်တွေ့နိုင်တဲ့တိမ်တိုက်တွေဖြစ်လာတာဖြစ်တယ်။

မိုးတိမ်အမျိုးအစားပြဇယား

မိုးတိမ်အုပ်စု	တိမ်အမြင့်ပေ
မြင့်သောတိမ်များ - စိုင်ရပ်	၁၈၊ ၀၀၀ ပေအထက်
မြင့်သောတိမ်များ - အယ်လ်တို	၆၊၅၀၀ ပေနှင့် ၁၈၊၀၀၀ ပေအထိ
နိမ့်သောတိမ်များ - စထရယ်ထက်(စ်)	၆၊၅၀၀ ပေအောက်

တိမ်တွေဘာကြောင့်အဖြူရောင်ရှိရတာလဲ။

တိမ်တွေဖြူရတာဟာ နေအလင်းရောင်ကြောင့်ဖြစ်တယ်။ အလင်းရောင်တွေဟာ သက်တန့်ရောင်တွေကိုဖြစ်ပေါ်လောစေပြီး ဒီအလင်းရောင်အားလုံးကို ပေါင်းစည်းလိုက်ရင် အပြာတွေရရှိမှာဖြစ်တယ်။ နေကိုကြည့်တဲ့အခါ အဝါရောင်တွေ့ရမှာဖြစ်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ နေဟာအဝါရောင်အရောင်ကိုအခြားအရောင်တွေထက်ထုတ်လွှတ်တဲ့အတွက် နေရဲ့အရောင်က အဝါရောင်ဖြစ်ရပါတယ်။ တိမ်တိုက်များက ဤအရောင်များလက်ခံယူပြီး ရောင်ပြန်ဟပ်တဲ့အတွက် အဖြူရောင်တွေပြန်ဖြစ်လာတာဖြစ်တယ်။

ဘာကြောင့်တိမ်တွေမီးခိုးရောင်ရှိရသလဲ။

တိမ်များထဲတွင်ရေစက်ရေပေါက်တွေ ဒါမှမဟုတ် ရေခဲတွေပါဝင်ပါတယ်။ ဒီရေစက်ရေပေါက်တွေ၊ ရေခဲတွေက မိမိတို့ထံထိုးကျလာတဲ့အလင်းရောင်တွေကို ပြန်ပြီး

ရောင်ပြန်ဟပ်တဲ့အတွက် အဖြူရောင်ဖြစ်တာကိုသိရပြီ။ ဒါပေမဲ့ဒီတိမ်တွေက ထူထပ်လာတဲ့အခါ ဒါမှမဟုတ် အပြင်သို့တက်လာတဲ့အခါ အလင်းရောင်တွေကိုမဖြတ်သန်းနိုင်တော့တဲ့အတွက် တိမ်တွေရဲ့အရောင်တွေကို မီးခိုးရောင် ဒါမှမဟုတ် အမည်းရောင်အဖြစ်မြင်ရတယ်။ ဒီအပြင် တိမ်တွေစုစည်းကြတဲ့အခါ တစ်ခုရဲ့အရိပ်ကအခြားတစ်ခုပေါ်ကျတဲ့အတွက် အမည်းအနက်ရောင်တွေကို လဲမြင်ရတာဖြစ်တယ်။

ဘာကြောင့်တိမ်တွေဟာ အပေါ်မှာ ရွေ့လျားသွားလာနေရတာလဲ။

တိမ်တွေဟာ ရေခဲအစက်အပေါက်လေးတွေနဲ့ဖွဲ့စည်းထားပါတယ်။ အပူကြောင့် လေတွေပူနွေးလာတဲ့အချိန်မှာ တိမ်တွေဖြစ်ပေါ်လာတာဖြစ်တယ်။ ရေခိုးရေငွေ့တွေအပေါ်ကိုမြင့်တက်လာတဲ့အခါ လေတွေအေးလာပြီးကျုံ့လာတဲ့အတွက် တိမ်တွေဖြစ်လာတာဖြစ်တယ်။ ဒီတိမ်တွေပျံသန်းသွားလာနိုင်တာဟာ လေတိုက်တဲ့အတွက်ဖြစ်တယ်။ တစ်ခါတလေတစ်နာရီကို ၃၀ မိုင်နှုန်းနဲ့ရွေ့လျားသွားလာပါတယ်။

တိမ်တွေဟာလေထုထဲမှာဘယ်လိုဖွဲ့စည်းထားပါသလဲ။

တိမ်တွေအမျိုးအစားကွဲပြားခြားနားရတဲ့အချက်က ယင်းတို့ထဲမှာ ရေခိုးရေငွေ့တွေဘယ်လောက်ပါသလဲ၊ အမြင့်ပေဘယ်လောက်မှာရှိသလဲ။ လေတိုက်ခတ်နှုန်းနဲ့ ဘယ်လောက်မြန်သလဲနှင့်လေထုထိပ်သည်းမှု ဘယ်လောက်ရှိသလဲဖြစ်တယ်။

တိမ်အမျိုးအစားပေါင်း ၁၉ မျိုးလောက်ရှိတာကို တွေ့ရပါတယ်။ အမြင့်ဆုံးတိန်ကိုစိုင်းရပ် (cirrus) လို့ခေါ်ပြီးအမြင့်ပေ ၁၈၀၀၀ အထိရှိပါတယ်။ အလယ်အလတ်မှာရှိတဲ့တိမ်ကိုတော့ အယ်လ်တို (alto) တိမ်တွေလို့ခေါ်ပြီး အမြင့်ပေ

၆၅၀၀ ပေကနေ ၁၈၀၀၀ ပေအထိရှိပြီး အနိမ့်မှာရှိတဲ့ တိမ်တွေကိုစတုရားစပ် (stratus) လို့ခေါ်ပြီးအမြင့်ပေ ၆၅၀၀ အထိရှိတယ်။

စိုင်းရပ်တိမ်တွေထဲမှာရေစက်ရေပေါက်သေးသေးလေးတွေပါရှိပါတယ်။ ဒီတိမ်တွေမှ အဖြူရောင်ဖြစ်ပြီး ဒီတိမ်တွေကိုတွေ့ရင် ရာသီဥတုကောင်းမယ်လို့ယူဆလို့ရပါတယ်။ စိုင်းရပ်တိမ်များရွေ့လျားသွားလာပုံကိုကြည့်ပြီးတော့ ဘယ်ဘက်ကနေလေတိုက်ခတ်တာကို ခန့်မှန်းကြည့်နိုင်ပါတယ်။ စိုင်းရပ်တိမ်တွေကိုတွေ့ရင် ၂၄ နာရီအတွင်းရာသီဥတုအပြောင်းအလဲဖြစ်မယ်လို့ယူဆနိုင်ပါတယ်။

"Cirrostratus" တိမ်တွေဟာပါးလွှာပြီး အမြင့်ဆုံးမှာရှိကာ ကောင်းကင်တစ်ပြင်လုံးကိုဖုံးလွှမ်းထားပါတယ်။ "Cirrostratus" တိမ်တွေဟာ ပါးလွှာလွန်းတဲ့အတွက် နေနဲ့လတို့ကို ကောင်းကောင်းမွန်မွန်မြင်ရတာဖြစ်တယ်။ "Cirrostratus" တိမ်တွေဟာလေမတိုက်ခင် ဒါမှမဟုတ် မိုးမရွာခင် ၁၂ - ၂၄ နာရီအတွင်းမှာဖြစ်ပေါ်လာရတာဖြစ်တယ်။

ကိုင်ရိုခယူမြူလပ်(စ်) (cirrocumulus) တိမ်တွေကတော့ တိမ်တိုက်အကွက်သေးသေးလေးတွေဖြစ်ပြီး အကြောင်းလိုက်စီတန်းနေတာကိုတွေ့ရတယ်။ ဒါတွေဟာ တစ်ခါတလေ ငါးရဲ့အကြေးခွံနဲ့တူနေတာကိုတွေ့ရပါမယ်။ ဒီတိမ်တွေကို ရာသီဥတုအေးတဲ့အခါတွေ့ရမယ်။ ဒီတိမ်တွေကိုတွေ့ရင် အချိန်ရာသီကောင်းမယ်လို့ယူဆနိုင်ပေမဲ့ အေးချမ်းတယ်လို့ခံစားရပါမယ်။ အပူပိုင်းဒေသမှာဆိုရင် လေမုန်တိုင်းကျတော့မယ့်ပုံပေါ်နေတတ်တယ်။

အယ်လ်တိုစထရာထပ် (altostratus) တိမ်တွေရဲ့အရောင်က မီးခိုးရောင်ရှိပြီးမနိမ့်မမြင့်တဲ့နေရာမှာရှိပြီး ရေခဲရေပေါက်နှင့်အခြားရေတွေပါဖွဲ့စည်းထားတာဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီတိမ်တွေကို အပြာရောင်နဲ့မီးခိုးရောင်အသွင်ရှိတာကိုတွေ့ရတယ်။ သာမန်အားဖြင့်

ဒီတိမ်တွေက မိုးကောင်းကင်တစ်ပြင်လုံးမှာ ပြန့်ကျဲလျက်ရှိနေပါတယ်။ တိမ်တွေ ထူထပ်တဲ့နေရာမှာဆိုရင် နေအစက်အပြောက်တွေကိုမြင်တွေ့ရပါမယ်။ အယ်လ်တိုစထရားထပ်ပေါ်လာပြီး နောက်လေပြင်းတိုက်ခတ်ပြီး မိုးလဲရွာတတ်ပါတယ်။ အယ်လ်တိုစထရားထပ်ကို ပူပြင်းအိုက်စပ်သောမနက်ပိုင်း တွင်တွေ့ပါက ညနေပိုင်းတွင်လေမုန်တိုင်းကျရောက်နိုင်တယ်လို့ဆိုတယ်။

စထရားထပ်(စ်) (stratus) တိမ်တိုက်များ

စထရားထပ်(စ်)တိမ်တိုက်တွေဟာ မီးခိုးရောင်ရှိပြီး များသောအားဖြင့် ကောင်းကင်တစ်ပြင်လုံးကိုဖုံးလွှမ်းထားပါသည်။

စထရားထပ်(စ်)တိမ်တိုက်တွေကနိမ့်ပြီး၊ နူးညံ့ပျော့ပြောင်းသော မီးခိုးရောင်ရှိပါသည်။ ယင်းတို့သည် အကြောင်းလိုက်စီတန်းသဖြင့် ဤမီးခိုးရောင်တိမ်တိုက်များကြားတွင် မိုးပြာရောင်သန်းနေသောမိုးကောင်းကင်ကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒီတိမ်တွေမှာမိုးမရွာချတတ်ပါ။ ဒါပေမဲ့ဒီတိမ်တွေဟာ “nimbostratus” အသွင် ပြောင်းလဲတတ်ပါတယ်။ မိုးရွာစေတဲ့တိမ်တွေကတော့ “nimbostratus” တိမ်တွေဖြစ်တယ်။ ဒီတိမ်တွေဟာ အမည်းနက်ရောင်ပြီး ရေထုသိပ်သည်းကာ အမြဲတမ်းမိုးရွာချပါတယ်။

ခယူမြူးလပ်(စ်) (cumulus) တိမ်

ခယူမြူးလပ်(စ်)တိမ်တွေဟာ အဖြူရောင်ရှိပြီးပျော့ပြောင်းကာ ဂွမ်းစကလေးများနှင့်တူပြီး မိုးပေါ်မှာလွင့်မျောလျက်ရှိပါတယ်။ ခယူမြူးလပ်(စ်)တိမ်တွေဟာ မိုးလေဝသကောင်းတဲ့အချိန်တွေမှာ ပေါ်လာတတ်ပါတယ်။

ဒီတိမ်တွေဟာ တစ်ခါတစ် လေဂေါ်ဖီပန်းပွင့်နဲ့တူတယ်။ ဒီတိမ်တွေအပေါ်

ကိုတက်သွားရင်လျှပ်စီးကန်စေတဲ့မိုးတိမ်အဖြစ်ကို ပြောင်းလဲသွားတယ်။

ရှုမြူလိုနင်းဗတ် (cummulonimbus) တိမ်

ဒီတိမ်တွေဟာအဖြူရောင်ရှိပြီး ပျော့ပြောင်းကာ ကောင်းကင်ပြင်ပေါ်ကပျံသန်းနေတဲ့ဂွမ်းလေးတွေ အလားရှိတာကို တွေ့ရတယ်။ ဒီတိမ်တွေကိုရာသီဥတုကောင်းမွန်တဲ့ အချိန်တွေမှာ တွေ့ရပါတယ်။ ဒီတိမ်တွေအပေါ်ဘက် မြင့်တက်သွားရင်လျှပ်စစ်မိုးတိမ်တိုက်တွေအဖြစ်ပြောင်းလဲစေမှာဖြစ်တယ်။

ခယူမူလိုနင်းဗတ်တိမ်တွေဟာ လျှပ်စစ်တောင်တွေဖြစ်တယ်။ ဒီတိမ်တွေကိုတွေ့ရင်မိုးရွာခြင်း၊ ဆီးနှင်းကျခြင်း၊ မိုးသီးကြွေခြင်းတို့ကိုဖြစ်ပေါ်စေမှာဖြစ်တယ်။ တစ်ခါတလေ၊ မိုးကြိုးပစ်ခြင်းနဲ့လေဆင်နှာမောင်းတိုက်ခြင်းတို့ပါ ဖြစ်ပေါ်လာစေပါတယ်။

ပုလင်းထဲကတိမ်

လိုအပ်သည့်ပစ္စည်းများ -

- ၂ လီတာဝင်ပလပ်စတစ်အချိုရည်ပုလင်း
- မီးခြစ်များ (ကလေးများ၊ လူကြီးများအကူအညီလိုမည်)
- ရေနွေး

လုပ်ဆောင်ပုံအဆင့်ဆင့် -

၂ လီတာဝင်ဆွံ့သောပလပ်စတစ်ပုလင်း ၂ ထဲတွင်ရေနွေးသုံးပုံနှစ်ပုံထည့်ပြီးပုလင်းဖုံးကိုပိတ်လိုက်ပါ။ ရေနွေးငွေ့များအငွေ့ပြန်သည့်အခါ ရေစက်ရေပေါက်ကလေးများကိုဖြစ်ပေါ်စေပါတယ်။ ဒါဟာတိမ်တွေဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ရဲ့ပထမအပိုင်းဖြစ်တယ်။ ဒုတိယအဆင့်အနေနဲ့ပုလင်းကိုညှစ်ပြီးပြန်လွှတ်လိုက်ပါ။ ဘာဖြစ်လာလဲ။ ဘာမှမ

ဖြစ်ဘူးမဟုတ်လား။ ပုလင်းကိုညှစ်လိုက်ခြင်းဟာလေထုထဲမှာပူနွေးပြီးပုလင်းကို ဖွင့်လိုက်ရင် လေထုအေးလာမည်ဖြစ်သည်။ ပုလင်းထဲတွင်ရေစက်ရေပေါက်ကလေး များကျလာပါက ပုလင်းကိုလှုပ်ယမ်းလိုက်ပါ။ ပုလင်းဖုံးကိုဖွင့်လိုက်ပြီး ပုလင်းဝတွင် မီးခြစ်ဖြင့်မီးကိုခြစ်လိုက်ပါ။ မီးခိုးနှင့်ဖုန်မှုန့်များသည်လည်းတိမ်ကိုဖြစ်ပေါ်စေသော အရာများဖြစ်သည်။ ပုလင်းကိုညှစ်ပြီးလွှတ်ချလိုက်ပါ။ ဘာဖြစ်လာမလဲ။ ပုလင်းကို ညှစ်လိုက်သည့်အခါ တိမ်များ ပျောက်သွားပြီးပုလင်းကိုဖွင့်သည့်အခါတိမ်များဖြစ် ပေါ်လာမည်ဖြစ်သည်။

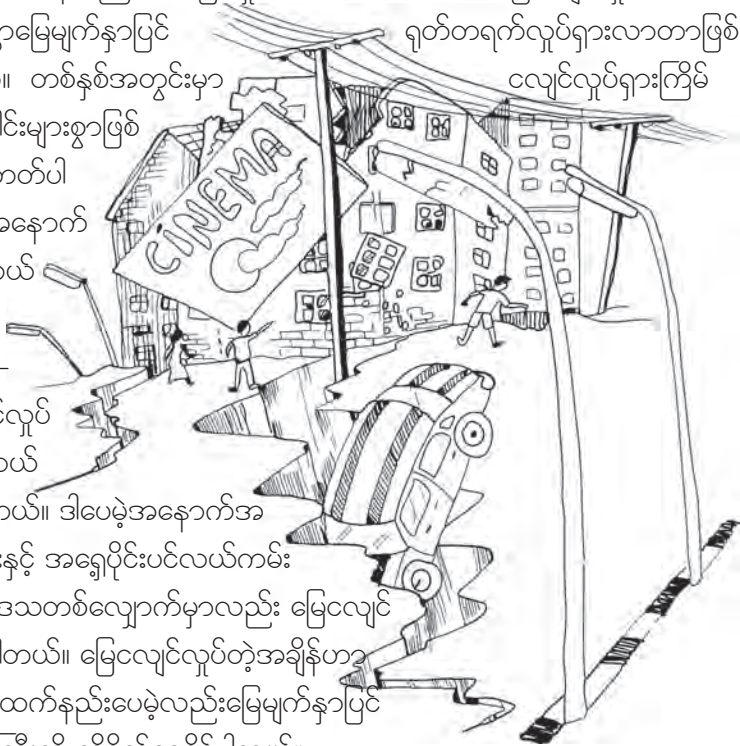

မြေငလျင်လှုပ်ခြင်း

ငလျင်လှုပ်တယ်ဆိုတာဘာလဲ။

ဘာကြောင့်ငလျင်လှုပ်ရတာလဲ။ ကမ္ဘာမြေကြီးကိုဆမ်းထား
 တဲ့အဖိုးအိုကြီးက ပုခုံးညောင်းလို့လို့နေရာ ပြောင်းတာလား။ ဒါမှမဟုတ် မြေ
 အောက်ကနဂါးကြီးကအမြီးလှုပ်ယမ်းထားတာလား။ မြေငလျင်လှုပ်တာဟာ
 ကမ္ဘာမြေမျက်နှာပြင် ရုတ်တရက်လှုပ်ရှားလာတာဖြစ်
 တယ်။ တစ်နှစ်အတွင်းမှာ ငလျင်လှုပ်ရှားကြိမ်
 သန်းပေါင်းများစွာဖြစ်
 ပေါ်လာတတ်ပါ
 တယ်။ အနောက်
 ပိုင်းပင်လယ်
 ကမ်းခြေ
 တွေမှာ -
 မြေငလျင်လှုပ်
 ဖို့အန္တရာယ်
 ပိုကြီးပါတယ်။ ဒါပေမဲ့အနောက်အ
 လယ်ပိုင်းနှင့် အရှေ့ပိုင်းပင်လယ်ကမ်း
 ရိုးတန်းဒေသတစ်လျှောက်မှာလည်း မြေငလျင်
 လှုပ်နိုင်ပါတယ်။ မြေငလျင်လှုပ်တဲ့အချိန်မှာ
 တစ်မိနစ်ထက်နည်းပေမဲ့လည်းမြေမျက်နှာပြင်
 အကျယ်ကြီးကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါတယ်။

ယင်းတို့ရဲ့အရှိန်အဟုန်တွေလွှတ်လိုက်တဲ့အခါ မြေလျင်လှုပ် သလိုခံစားရမှာဖြစ် တယ်။ ဒီမြေမျက်နှာပြင်အစိတ်အပိုင်းဖြစ်တဲ့တိုက်ကြီးတွေဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခုတစ် ဖြည်းဖြည်းဝေးကွာသွားတဲ့အတွက် လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်းများစွာကမြေပုံဟာ အခု ခေတ်မြေပုံနဲ့ကွာတာဖြစ်တယ်။

မြေအက်ကြောင်းတွေကဘာလဲ။

မြေအက်ကြောင်းတွေဆိုတာမြေမျက် နှာပြင်အောက်ရှိ ကျောက်ဖျာကြီးတွေ ကွဲအက်သွားတဲ့အတွက် မြေမျက်နှာပြင်ပေါ် မှာအက်ကြောင်းတွေအဖြစ်ထင်လာတာဖြစ်တယ်။

လျင်လှုပ်ခြင်းကိုဘာနဲ့တိုင်းတာလဲ။

"Seismograph" လို့ခေါ်တဲ့လျင်လှုပ်တိုင်းကိရိယာနဲ့ မြေလျင်လှုပ်ခြင်းကိုတိုင်း ထွာပါတယ်။

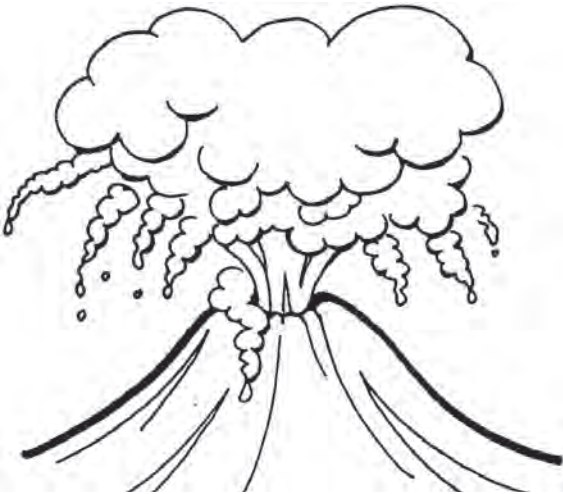

မီးတောင်

မီးတောင်ဆိုတာဘာလဲ။

မီးတောင်ဆိုတာမြေအောက်မှ ကျောက်ရေပူတွေကို အပေါ်သို့မူတ် ထုတ်လိုက်တဲ့မီးတောင်ဖြစ်တယ်။ ဒီတောင်တွေ တွန်းအားပေးခြင်းခံရတဲ့အခါ ပေါက်ကွဲလာတာဖြစ်တယ်။ ဓါတ်ငွေ့နဲ့ကျောက်တုံးကျောက်ခဲတွေဟာ မီးတောင် ပြွန်ချောင်းက နေတစ်ဆင့်တွန်းထွက်လာပြီး လေထုကိုချော်မှုန်များ၊ မီးခိုများနဲ့ ပြည့်နှက်စေပါတယ်။ မီး တောင်ပေါက်ကွဲတဲ့အချိန်မှာ မီးတောက်မီးလျှံတွေနဲ့ ပေါ်လာပြီး၊ ချော်ရည်တွေ၊ ပြာပူရည်တွေ။ ကျဆင်းလာမှာဖြစ်တယ်။ ဒီလိုမီး တောင်ပေါက်ကွဲတဲ့အခါ တစ်ခါတလေခွံ့ကြောင့်ပြိုစီးတာတို့၊ ဆီးနှင်းပြိုကျခြင်း၊ ရေကြီးခြင်း၊ ငလျင်လှုပ်ခြင်း၊ တောင်ပြိုမြေပြိုခြင်းတို့ကိုဖြစ်စေပါတယ်။

မီးတောင်တွေဘယ်လိုဖြစ်ပေါ်လာသလဲ။

မီးတောင်တွေဟာ အောက်မှာရှိတဲ့ကျောက်ရေပူတွေက အပေါ်ကိုအရှိန်နဲ့တွန်းထွက်လာခြင်းဖြစ်တယ်။ ယင်းတို့မြေမျက်နှာပြင်ပေါ်ကို ပေါက်ကွဲသံနှင့်တကွ ချော်

ရည်၊ ချော်ခဲကျောက်ရည်ပူများကို ထုတ်လွှတ်ပါသည်။ ဒီကျောက်ရည်ပူတွေဟာ ပထမမှာအနီရောင်ရှိပြီး တစ်ဖြည်းဖြည်းဖြူလာတာကိုတွေ့ရမယ်။ ဒီကျောက်ရည်ပူတွေအေးလာပြီး တစ်ဖြည်းဖြည်းအတုံးအခဲများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲလာမယ်။

ဘာကြောင့်မီးတောင်ပြိုကွဲရသလဲ။

မြေမျက်နှာပြင်ကို ကျောက်ဖြာကြီးများဖြင့်ဆောက်တည်ထားပြီး ယင်းတို့တစ်ချပ်နှင့်တစ်ချပ်ပဟေဠိဂျစ်စောကတ်ပြားသို့ဆက်နေပါတယ်။ တစ်ခါတလေဒီကျောက်ဖြာကြီးတွေလဲ လှုပ်ရှားတတ်တာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒီလှုပ်ရှားမှုတွေကြောင့် ကျောက်ဖြာအနားစပ်နေရာတွေမှာ ငလျင်လှုပ်ခြင်းနှင့်မီးတောင်ပေါက်ကွဲခြင်းတို့ကိုဖြစ်ပေါ်စေပါတယ်။

ကမ္ဘာမြေပေါ်မှာမီးတောင်ဘယ်နှစ်လုံးရှိလဲ။

ကမ္ဘာမြေပြင်ပေါ်မှာ မီးတောင်ရှင် အလုံးပေါင်း ၁၅၀၀ ရှိတယ်။ မီးတောင်ရှင်တွေ ဟာလှုပ်ရှားမှုရှိတဲ့မီးတောင်တွေကိုခေါ်ပါတယ်။ အခုလေ့လာတွေ့ရှိရတာကတော့ မီးတောင်ရှင်အလုံး ၈၀ ဟာ ပင်လယ်ရေမျက်နှာအောက်မှာရှိတာကို လေ့လာ တွေ့ရှိတယ်။ မီးတောင်အားလုံးအမျိုးပေါင်း ၄ မျိုးရှိတာကိုတွေ့ရတယ်။

ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးမီးတောင်ဟာဘယ်မှာရှိလဲ။

ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးမီးတောင်ဟာ မောင်နာလော (**Mauna Loa**) ဟာဝိုင်းယီကျွန်းမှာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီနေရာမှာကော်ဖီစိုက်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းတော်တော်ဖြစ်ထွန်းတာကိုတွေ့ ရပါတယ်။ မောင်နာလောသည် ပင်လယ်ရေမျက်နှာ ပြင်အထက် ၁၃၊ ၆၇၇ ပေ တွင်ရှိသည်။ မောင်နာလော၏တောင်ခြေဖြစ်သော ပင်လယ်ကြမ်းပြင်မှစ၍တိုင်း တာလျှင် ကမ္ဘာ့အမြင့်ဆုံးတောင်ဖြစ်သော ဝေရတ်တောင်ထက်ပို၍မြင့်မားတယ် လို့ဆိုသတဲ့။

ပြုလုပ်ပုံအဆင့်ဆင့် -

ဆော်ဒါပုလင်းကိုဖြည်းဖြည်းဖွင့်ပါ။ ပုလင်းကိုလဲမကျအောင်ငြိမ်ငြိမ်ထားပါ။ မင်တော့သကြားလုံးအားလုံးကို တစ်ပြိုင်တည်းထုတ်လိုက်ပါ။ အဲဒီနောက်မင်တော့အထုတ်ကလေးကို ဖြေလိုက်ပြီး ပုလင်းထဲသို့ထည့်ပြီးဝေးဝေးပြေးပါ။ မကြာခင်အရေများလျှံကျလာပြီးမီးတောင်ပေါက်ကွဲပြီးချော်ရည်များချော်တုံးချော်ခဲများလွှင့်ကျပုံနှင့် တူညီသည်ကိုတွေ့ရမည်။

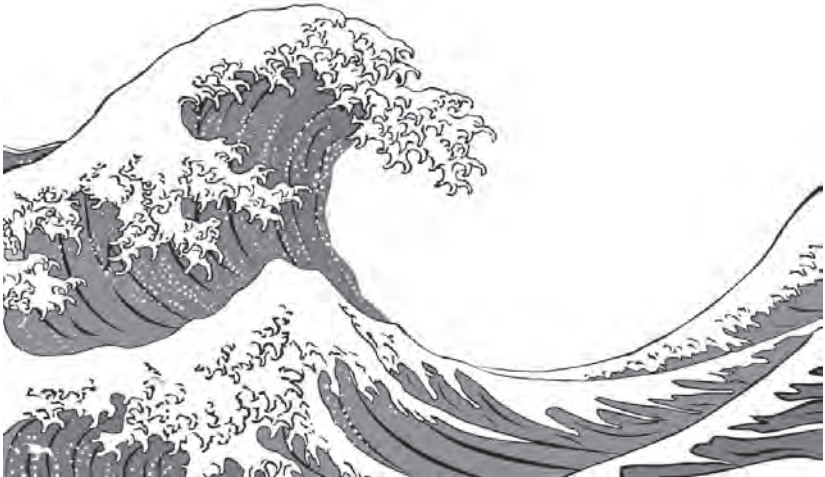

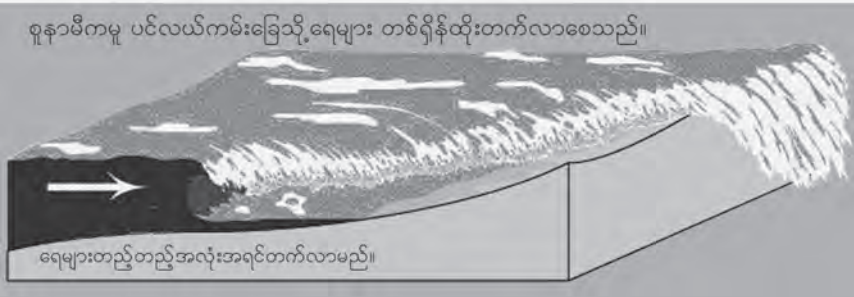
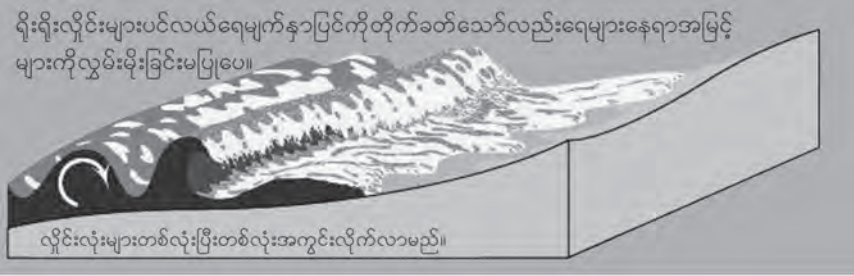

စူနာမီ

စူနာမီဟာဘာလဲ။

စူနာမီသည် ရေအောက်တွင်ဖြစ်သောမြေလျင်လှုပ်မှု သို့မဟုတ် မီးတောင်ပေါက်ကွဲမှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောပင်လယ်ရောမလှိုင်းလုံးကြီးများဖြစ်တယ်။ စူနာမီဟာ ဒီရေအောက်အဆင်း၏လှိုင်းများမဟုတ်ပေ။ ဒီရေအောက်အဆင်းလှိုင်းလုံးကြီးများသည် လ၊ နေ နှင့် နက္ခတ္တဂြိုဟ်များ၏ဆွဲအားကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ရေမျက်နှာပြင်ကိုတိုက်ဖြတ်သွားသောလေမှဖြစ်စေ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ သာမန်လှိုင်းလုံးများသည် လှည့်ပတ်၍ အလုံးလိုက်တက်လာသော်လည်းစူနာမီလှိုင်းလုံးကြီးများသည် ကမ်းစပ်သို့ တစ်ဟုန်ထိုးတည့်မတ်စွာတက်လာသည်။ ထို့ကြောင့် စူနာမီကြောင့် သေကြေပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများ ရခြင်းဖြစ်တယ်။

သင်သိပါသလား။

စူနာမီဟာ ဂျပန်စကားကနေလာတာဖြစ်တယ်။ “စူနာ” ၏အဓိပ္ပါယ်မှာ သင်္ဘော ဆိပ်ကမ်းဖြစ်ပြီး “မီ” အဓိပ္ပါယ်မှာ “လှိုင်း” ဖြစ်တယ်။ မီးတောင်ပေါက်ကွဲမှုများ၊ မြေငလျင် ၇ ကနေ ၁၀ လစ်တာနှုန်းလှုပ်ခတ် ခြင်းများ၊ ဧရာမမြေပြိုကျခြင်းများနဲ့ မြေအောက်ထပ်လွှာများလှုပ်ရှားစေသော အရာတစ်ခုခုပေါက်ကွဲမှုကြောင့် စူနာမီ ဖြစ်လာခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဘာအတားအဆီးမရှိသော ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်၌ လှိုင်းလုံးကြီးများသည် တစ်နာရီလျှင် မိုင် ၄၅၀ နှုန်းမြန်တယ်။ ရေတိမ်ရာကမ်းစပ် သို့တစ်ဟုန်ထိုးတက်လာသောလှိုင်းလုံးများဟာ ကမ်းစပ်ကိုရိုက်ပြီးခမ်းခြောက် သောမြေကြီးပေါ်သို့ ရေကာတာတစ်ခုကဲ့သို့ပြိုကျပြန်ကြသွားသောကြောင့် သေ ကြေပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများရတာဖြစ်တယ်။ ထိုဧရာမရေလှိုင်းလုံးကြီးများအမြင့်သည် ပေ ၁၀၀ အမြင့်အထိရှိတတ်တယ်။ “ဟာပိုင်ကျွန်း” ဟာစူနာမီအန္တရာယ်အကြီး

ဆုံးရှုံးတုံ့နေရာဖြစ်တယ်။ တစ်နှစ်လျှင် စုနာမီတစ်ကြိမ်ဖြစ်တတ်ပြီးအလွန်ကြောက်
မက်ဖွယ်ရာကောင်းသော စုနာမီသည် ခုနှစ်နှစ်လျှင် တစ်ကြိမ်ဖြစ်လာနိုင်ခြေရှိ
တယ်။ စုနာမီအချက်ပေးမျှော်စင်ကို ဟာဝိုင်ရှိ ဟော်နာလူးလူတွင်ဆောက်လုပ်
ထားတယ်။ တာဝန်ရှိသူများက မြေလျှင်လှုပ်ခတ်စေသောအရာများကို တိုင်းထွာ
ပြီးအန္တရာယ်ရှိလာပါက ကြိုတင်အသိပေးကြေငြာတယ်။

သင့်ကိုယ်တိုင်လုပ်ကြည့်ပါ။ ဖလားခွက်ထဲကစုနာမီ

လိုအပ်သောအရာများ -

- ဖလားခွက်ကြီးတစ်လုံး
- ရေ

လုပ်နည်းလုပ်ဟန် -

ဖလားခွက်တစ်လုံးကို ယူ၍ရေမပြည့်တပြည့်ထည့်ပါ။ သင့်လက်နှစ်ဖက်ကို ဖလား
ခွက်ထဲဖြည်းဖြည်းထည့်ပါ။ ထို့နောက် သင့်လက်နှစ်ဖက်ကို ဗုံရိုက်သည့်အလား
လှုပ်ခတ်ပေးပါ။ ရေများဘောင်ဘင်ခတ်ပြီး အပြင်သို့အရှိန်ပြင်းထန်စွာဖြင့်ရေပြန်
ကြဲထွက်ကျသွားတာကို တွေ့ရမှာဖြစ်တယ်။

ဖလားခွက်ထဲကရေများဟာ ပင်လယ်ရေဖြစ်ပြီး သင့်လက်နှစ်ဖက်ဟာမြေကြီးမျက်
နှာပြင်ဖြစ်တယ်။ ထိုလမ်းနဲ့သင့်ရဲ့စုနာမီကို သင်ကိုယ်တိုင်ဖန်တီးနိုင်ပါတယ်။

လေတိုက်ခတ်ခြင်း

လေဆိုတာဘာလဲ။

လေတိုက်ခတ်ခြင်းဆိုတာလေတွေရွေ့လျားသွားလာခြင်းဖြစ်တယ်။ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ နေဟာမြေမျက်နှာပြင်ကို အပူချိန်ညီမျှစွာမပေးတဲ့အတွက် ကြောင့်ဖြစ်တယ်။ မြေမျက်နှာပေါ်ကို နေရောင်ခြည်တွေထိုးတဲ့အချိန်မှာလေထုများပူတက်လာတယ်။ ကမ္ဘာပေါ်မှာရှိတဲ့ နေရာတစ်ချို့မှာ နေအပူခါတ်ကိုတစ်နှစ်လုံးတိုက်ရိုက်ရတဲ့အတွက် အမြဲပူအိုက်တာဖြစ်တယ်။ တစ်ချို့မှာနေရဲ့အပူခါတ်ကို တိုက်ရိုက်မရတဲ့အတွက် အလွန်အေးတာဖြစ်တယ်။ လေအေးထက်ပေါ့တဲ့လေနွေးဟာ ဖောင်းတက်လာတယ်။ လေအေးဟာ လေနွေးနေရာမှာ ဝင်ရောက်လာတယ်။ ထိုလေရဲ့လှုပ်ရှားမှုတွေဟာ လေတိုက်ခတ်ခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်လာစေတယ်။ လေအမျိုးအစားကို ခွဲခြားသိမြင်နိုင်ဖို့ အရာနှစ်မျိုးလိုအပ်ပါတယ်။

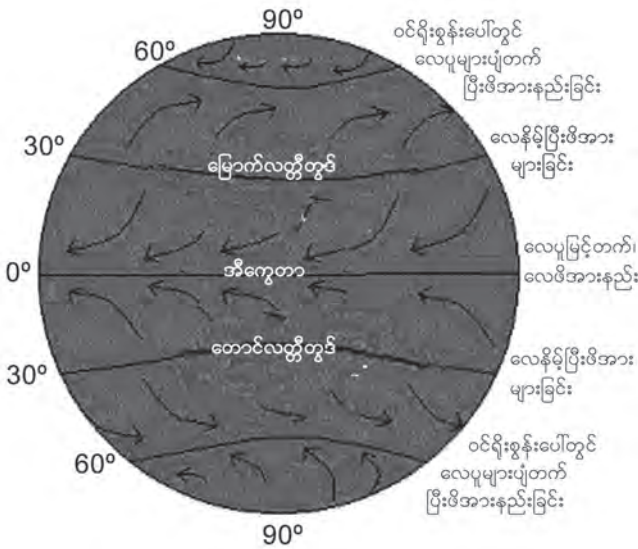

သင်သိပါသလား-----

ကမ္ဘာ့လေလမ်းကြောင်းတွေဘယ်လိုရှိသလဲ။

အီကွေတာဒေသမှာ နေအပူကိုတည့်တည့်မှာရရှိတယ်။ အဲဒီနေရာမှာ လေပူခါတ် တွေတိုးမြှင့်တက်လာပြီး အပေါ်သို့ ပေါလောပေါ့တက်သွားကာလေဖိအားအနည်း ငယ်ကိုထားခဲ့တယ်။ လေများအီကွေတာ၏ တောင်နှင့်မြောက်အရပ်တွင်ရွေ့လျား

သွားချိန်တွင် အီကွေတာရှိ လေပူများစအေးလာပြီး ဖိအားနည်းသွားတယ်။ လတ္တီတွဒ်သုံးဆယ်ဒီဂရီနှင့်အီကွေတာကြားတွင် ဖိအားနည်းသွားသောလေအေး များက အီကွေတာဘက်သို့ရွေ့လျားသွားတယ်။ အခြားလေများကဝင်ရိုးစွန်းဘက် သို့တိုက်ခတ်သွားတယ်။

မုတ်သုံလေဟာဘာလဲ။

မုတ်သုံလေဟာအီကွေတာဘက်သို့ရွေ့လျားတိုက်ခတ်သွားတဲ့လေများဖြစ်တယ်။

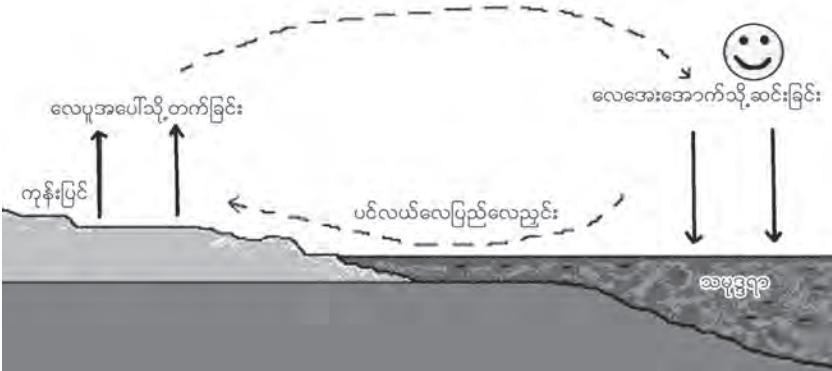

ထိုလေတွေဟာနွေးတဲ့လေများဖြစ်ပြီး၊ အမြဲဖြည်းညှင်းစွာတိုက်ခတ်သွားတယ်။ သင်္ဘောကပ္ပတိန်များက ပင်လယ်ကိုဖြတ်သန်းပြီး တစ်နိုင်ငံမှတစ်နိုင်ငံရပ်ခြားသို့ ကုန်ကူးသန်းရောက်ဝယ်ရာမှာ ဒီလေတိုက်လမ်းကြောင်းကို အသုံးပြုကြခဲ့တယ်။ ထို့ကြောင့် ထိုလေကိုမုတ်သုံလေဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြခြင်းဖြစ်တယ်။

ပင်လယ်လေပြည်လေညှင်းများဟာဘာလဲ။

ပင်လယ်ကမ်းခြေမှာ နေပူတဲ့အခါ၊ မြေကြီးနဲ့ပင်လယ်မျက်နှာပြင်ပေါ်မှာတက်လာတဲ့အပူချိန်ရဲ့ထူးခြားမှု ကြောင့်ပင်လယ်လေပြည်လေညှင်းများဖြစ်လာပါတယ်။

နေရောင်ခြည်ကြောင့်မြေမျက်နှာပြင်ပေါ်မှာပူလာတဲ့လေဟာ ကျယ်ပြန့်လာပြီး ပေါ့ပါးလာတဲ့အတွက် အနီးအနားတစ်ဝိုက်မှာရှိတဲ့ လေထက်ပေါ့ပါးတယ်။ အပေါ်သို့တက်သွားသော လေများအားဆွဲယူရန်အတွက်၊ ပင်လယ်မျက်နှာပြင်တွင်ရှိသောလေအေးများကို ဆွဲယူပါတယ်။ ဒါကို ပင်လယ်လေပြည်လေညှင်းများဟုခေါ်ပြီးညနေပိုင်းအေးသွားသော အချိန်တွင် လေအေးများကိုထုတ်လွှင့်ပေးပါသည်။

ကုန်းမျက်နှာပြင်လေပြည်လေညှင်းဟာဘာလဲ။

ကုန်းမျက်နှာပြင်လေပြည်လေညှင်းဟာ ညပိုင်းမြေကြီးပင်လယ်ထက်အေးတဲ့အချိန်မှာဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။ ဒါကြောင့် ရေမျက်နှာပြင်ပေါ်တွင်ရှိသော ရေပူများကကုန်း

မျက်နှာပြင်ပေါ်မှာရှိတဲ့လေအေးတွေကိုဆွဲယူတာဖြစ်တယ်။

လေဟာမြေကြီးအတွက်ဘယ်လိုအသုံးဝင်လဲ။

လေရှိလို့ကျွန်ုပ်တို့၊ တိရစ္ဆာန်တို့အသက်ရှူလို့ရတယ်။ ဒီအပြင်လေဟာလျှပ်စီး ဓါတ်အားကိုဆွဲထားနိုင်သော အရာတစ်ခုဖြစ်တယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ဈေးအတော်ဆုံး သော လျှပ်စီးဓါတ်အားဆွဲယူလို့ရတဲ့အရာတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ လေမှရရှိတဲ့လျှပ်စီး ဓါတ်အား လုံးဝမစွန့်ပစ်ရတဲ့အန္တရာယ်အကင်းဆုံးအရာဖြစ်တဲ့အပြင် အလကား ရရှိနိုင်တဲ့အတွက်ဖြစ်တယ်။

လေဒလက်ဟာဘာအလုပ်လုပ်လဲ။

လေဒလက်များဟာ လေအရှိန်နှုန်းကိုလျော့ချရန်အတွက် အလုပ်လုပ်တယ်။ လေ တွေဟာလေဒလက်တောင်ပံများကို ဖြတ်သန်းတိုက်ခတ်ပြီး လေယာဉ်တောင်ပံ ကဲ့သို့ပေါ့ပေးစေသောအရာများဖြစ်စေပြီး ဒလက်များကို လှည့်ပတ်စေတယ်။ လေ ဒလက်များကို လျှပ်စစ်မီးပေးပို့ရန်အတွက် လျှပ်စစ်စက်ကိုထုတ်လွှင့်ရန်ဖွင့်သော ပစ္စည်းကိရိယာဖြင့်ပူးတွဲဆက်သွယ်ပြုလုပ်ထားပါတယ်။

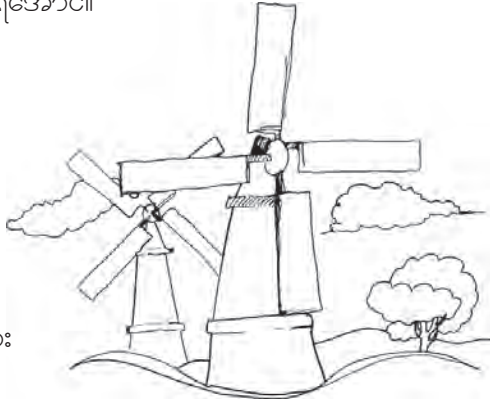

လေဒလက်လေးတစ်ခုလုပ်ကြရအောင်။

ပစ္စည်းကိရိယာများ -

- သံမှို
- ကပ်ကြေး
- ချွန်ထက်သောခဲတံနှင့်ရော်ဘာသုတ်တံ
- လေးဘက်ညီစက္ကူပြား

ပြုလုပ်ပုံအဆင့်ဆင့် -

စက္ကူကိုစားပွဲပေါ်တွင်တင်ပြီး စက္ကူပေါ်သို့ (ထ) ပုံကဲ့သို့ မျဉ်းကြောင်းနှစ်ကြောင်းကိုဆွဲလိုက်ပါ။ မျဉ်းကြောင်းနှစ်ကြောင်းဆုံသောနေရာတွင် ချွန်ထက်သောခဲတံကိုစိုက်ထည့်ပါ။ စက္ကူအဖျားကိုမျဉ်းတားထားသည့် အတိုင်းညှပ်ယူပြီး အလယ်တွင်လက်တစ်ချောင်းစာလောက်ချန်ထားပါ။ ပြီးနောက်စက္ကူကိုအလယ်သို့လေးဘက်စလုံးခေါက်ထည့်ပြီး သံမှိုနှင့်စိုက်ထည့်ထားပါ။ အပေါက်နှစ်ပေါက်ဟာ နီးကပ်စွာရှိရမယ်။ သံမှိုကိုရော်ဘာခဲဖျက်ပေါ်စိုက်ထားလိုက်ပါ။ အခုသင်လေဒလက်ကိုရပြီဖြစ်တယ်။ လေရာအရပ်သို့ လေဒလက်မျက်နှာမူပေးပါ။ လေဒလက်အလယ်တည့်တည့်ကိုလေထိမှလေဒလက်လှည့်ပတ်လှုပ်ရှားမှာဖြစ်တယ်။

လျှပ်စစ်မုန်တိုင်း

လျှပ်စစ်မုန်တိုင်းဆိုတော့လေမုန်တိုင်းနဲ့အတူလျှပ်စီးလက်
မိုးခြိမ်းသံများပါရှိတဲ့အရာဖြစ်တယ်။ ဒီလျှပ်စီးလက်မိုးချုန်းသံတို့ဟာ
ခယူမှုလိုနင်းဗတ်လို့ခေါ်တဲ့ တိမ်တိုက်တွေကြားမှာ ဖြစ်လာတာဖြစ်တယ်။ သာမန်
အားဖြင့် လေရုတ်တရက်တိုက်ခတ်ခြင်း၊ မိုးသည်းထန်စွာရွာသွန်းခြင်းနဲ့
တစ်ခါတရံမိုးသီးကြွေခြင်းတွေ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။

များသောအားဖြင့် လျှပ်စစ်မုန်တိုင်းတွေ ဘယ်အချိန်မှာဖြစ်တတ်သလဲ။

လျှပ်စီးလက်မိုးချုန်းခြင်းတို့ဟာ တစ်နှစ်ပတ်လုံးအချိန်နာရီမရွေးဖြစ်
တတ်ပါတယ်။ များသောအားဖြင့် နွေရာသီအချိန်နဲ့ ညနေခင်းတို့မှဖြစ်တတ်
တယ်။ တစ်ရက်တစ်ရက်တကမ္ဘာလုံးမှာ ဒီလိုလျှပ်စီးလက်မိုးချုန်း မုန်တိုင်းကျတာ
တွေဟာအကြိမ်ပေါင်း ၁၂၀၀၀ ရှိတယ်လို့ယုံကြည်ကြတယ်။

လျှပ်စစ်မုန်တိုင်းဟာကြောက်စရာကောင်းပါသလား။

လျှပ်စစ်မုန်တိုင်းဟာ သေးငယ်ပေမဲ့လည်း အရမ်းပဲကြောက်စရာကောင်းတဲ့အရာ ဖြစ်တယ်။ လျှပ်စစ်မုန်တိုင်းများဟာ လျှပ်စီးလက်၊ မိုးချုန်းခြင်းကိုဖြစ်စေပြီးတစ်နှစ် အတွင်းမှာ တစ်ချို့နေရာမှာဆိုရင်လူတွေကို လေဆင် နှာမောင်းကျတာထက်အ သေအပျောက်များစေပါတယ်။

လျှပ်စီးလက်ခြင်းဆိုတာဘာလဲ။

လျှပ်စီးလက်ခြင်းဆိုတာ မိုးချုန်းသံကြားရ တဲ့အခါ ကောင်းကင်ပေါ်ကခါတ်ပုံတစ်ဖျပ် ဖျပ်ရိုက်နေသလိုမျိုးဖြစ် လာတဲ့အလင်း ရောင်ကိုခေါ်တာပါ။ လျှပ်စီးမုန်တိုင်းဟာ လျှပ်စီးလက်ခြင်းတွေကိုဖြစ်စေတဲ့အတွက် အရမ်းကို ကြောက်စရာကောင်းပါတယ်။ မိုးချုန်းသံကြားရင်လျှပ်စီးလက်ပြီးမိုးကြိုး ပစ်တတ်တဲ့နေရာတွေကိုရှောင်သင့် ပါတယ်။ မိုးကြိုးပစ်ခြင်းကြောင့် လူတွေအသေ ဆိုးရတာတစ်နှစ်အတွင်းမှာဟာရီကိန်းမုန်တိုင်းနှင့်လေဆင်နှာ မောင်းများသေဆုံး ရတာထက်ပိုများပါတယ်။

လျှပ်စီးလက်တာကြောင့်လဲ။

လျှပ်စီးကြောင်းတေဟာမိုးကောင်းကင်က မိုးကြိုးပစ်ချလိုက်တဲ့အကြောင်းတွေဖြစ် တယ်။ တိမ်တိုက်တွေထဲမှာ ရေခဲတုံးလေးတွေအများကြီးရှိပြီး သူတို့တွေလေထု ထဲမှရွေ့လျားတဲ့အခါ တစ်ခုနဲ့တစ်ခုပွတ်တိုက်မိကြတယ်။ ဒီပွတ်တိုက်မှုတွေဟာ လျှပ်စစ်ခါတ်အားကိုဖြစ်ပေါ်စေတယ်။ မကြာခင်မှာပဲတိမ်တိုက်တစ်ခုလုံးဟာ လျှပ် စစ်အင်အားတွေနဲ့ပြည့်ပြီး တစ်ဖျပ်ဖျပ်နဲ့လျှပ်စီးလက်တာကို ဖြစ်ပေါ်စေပါတယ်။

မကြာခင်ကောင်းကင်ပေါ်က တွေ့ရတဲ့လျှပ်စီးလက်ခြင်း ဘေးတစ်လျှောက်မှာရှိတဲ့ တိမ်တိုက်တွေကလဲပူလာပြီး မိုးချုန်းသံတွေဖြစ်ပေါ်စေတယ်။ လေပူတွေကလေ အေးတွေနဲ့ထိတွေ့တဲ့အခါ မိုးချုန်းသံကိုကြားရပြန်တယ်။ အလင်းရောင်ကိုအရင် တွေ့ရပြီးအသံကို နောက်မှကြားရတာကတော့ အလင်းရောင်ဟာအသံထက်ပိုပြီး မြန်တဲ့အတွက်ဖြစ်တယ်။

လျှပ်စီးလက်တာဘယ်မှာရှိတယ်ဆိုတာသိနိုင်လား။

အိမ်မဲ့တွေတွေ့ရင် လျှပ်စီးလက်မိုးချုန်းသံကြားရတတ်ပါတယ်။ သင်လုပ်နိုင်တဲ့အချက်ကတော့ မိုးချုန်းသံကို နားထောင်ကြည့်ဖို့ပါပဲ။ မိုးချုန်းသံကြားရင်အိမ်ထဲပြန်ဝင်သင့်ပါတယ်။ မိုးကြိုးပစ်ချနိုင်တဲ့အပြင်ဖက်မှာရပ်မနေပါနဲ့။ လျှပ်စီးလက်တာကိုဘယ်လိုကြိုမြင်နိုင်မယ်လို့ထင်သလဲ။ လျှပ်စီးလက်တာကိုမိုင်သန်းပေါင်းများစွာကနေလှမ်းမြင်နိုင်ပါတယ်။ ကွဲကွဲပြားပြားတွေ့မတွေ့မတော့ လျှပ်စီးကြောင်းဘယ်လောက်ရှည်သလဲဆိုတဲ့အပေါ်မှာမူတည်ပါတယ်။

ဘယ်မှာလျှပ်စစ်မုန်တိုင်းကျတယ်ဆိုတာပြောနိုင်ပါသလား။

ပြောနိုင်တာပေါ့။ နောက်တစ်ကြိမ်လျှပ်စီးလက်တာတွေ့ရင် လျှပ်စီးလက်တာကိုတွေ့တဲ့အချိန်နဲ့မိုးချုန်းသံ ကြားရတဲ့အချိန်အကြားကိုရေတွက်ပါ။ ရလာတဲ့အချိန်ကို ၅ နဲ့စားရင် လေမုန်တိုင်းဘယ်နှစ်မိုင်အဝေးကရှိတာကိုပြောနိုင်ပါတယ်။ ဥပမာ ၁၀ စက္ကန့်လို့တွက်ရင်၊ လျှပ်စီးလက်ခြင်းဟာသင်နဲ့ ၂ မိုင်အကွာအဝေး (၁၀ စက္ကန့်./၅ = ၂ မိုင်) ကရှိပါတယ်။

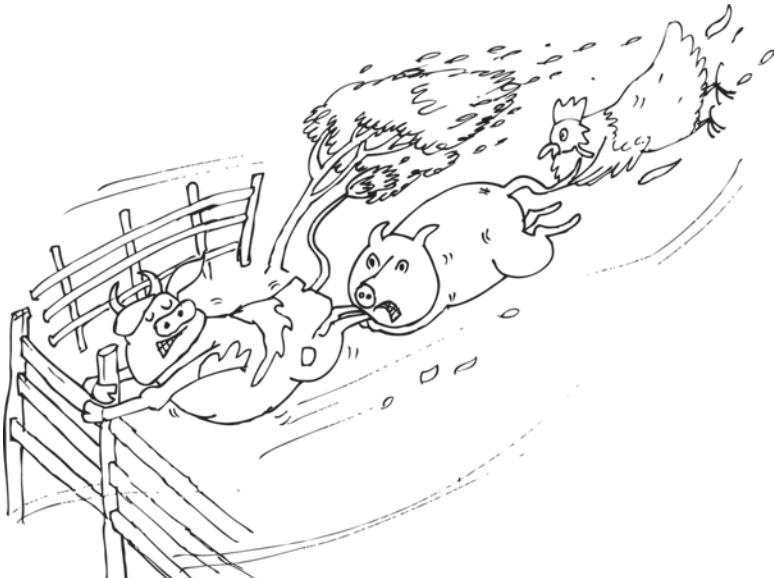

ဟာရီကိန်းမုန်တိုင်း

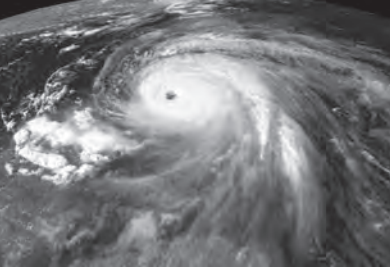
ဟာရီကိန်းမုန်တိုင်းဟာဘာလဲ။

ဟာရီကိန်းမုန်တိုင်းဆိုသည်မှာ အကြီးစားလေမုန်တိုင်းကြီးတစ်မျိုးပေါ့။ လေတိုက်ခတ်တဲ့နေရာအကျယ်အဝန်း က မိုင် ၆၀၀ နဲ့လေတိုက်နှုန်းက တစ်နာရီကို ၇၈ ကနေ ၂၀၀ မီတာအထိရှိတယ်။ ဟာရီကိန်းတစ်ခါတိုက်ရင် တစ်ပါတ်ကြာပြီးပင်လယ်ပြင်မှာတစ်နာရီကို ၁၀-၂၀ မိုင်အထိရွေ့လျားတိုက်ခတ်ပါတယ်။ ဟာရီကိန်းမုန်တိုင်းတွေဟာ ပင်လယ်ထဲရှိနွေးထွေးတဲ့လေတွေနဲ့ကြုံတွေ့တဲ့အခါ အပူစွမ်းအင်တွေကိုစုရုံးတော့တာပေါ့။ ဟာရီကိန်းဟာ လေပွေလှိုလှည့်ပတ်ရွေ့ယမ်းတတ်ပြီး နာရီလက်တာပြောင်းပြန်လှည့်သကဲ့သို့ လှည့်ပတ်ရွေ့ယမ်းတိုက်ခတ်ပါတယ်။

ဒီလိုရွေ့ယမ်းတိုက်ခတ်ပြီး အလယ်ဗဟိုနေရာကို သူ့ရဲ့မျက်စိလို့ခေါ်ပါတယ်။ ဒီအလယ်ဗဟိုကျတဲ့နေရာ ဒါမှမဟုတ်ဟာရီကိန်းမျက်စိလို့ခေါ်တဲ့နေရာမှာလေအငြိမ်သက်ဆုံးပါပဲ။ ဟာရီကိန်းဟာ ကုန်းပေါ်မှာရောက်လာတဲ့ အခါမိုးသည်းထန်စွာရွာသွန်းပြီးသူနဲ့အတူပါလာတဲ့လေမှန်တိုင်းတွေ၊ လှိုင်းလုံးတွေဟာအဆောက်အအုံ၊ သစ်ပင်၊ ဝါးပင်နဲ့မော်တော်ယာဉ်များကိုပျက်စီးစေတတ်ပါတယ်။

ဟာရီကိန်းဘယ်လိုဖြစ်လာရသလဲ။

ဟာရီကိန်းဟာ ပူနွေးတဲ့ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်ဟာ ဟာရီကိန်းဖြစ်လာမဲ့စွမ်းအင်တွေကိုပေးတယ်။ လေထုလွှာတွေဟာ အပေါ်ကိုတက်တဲ့လေထုက လျင်မြန်စွာအေးလာမှာဖြစ်တယ်။ လေဟာအရပ်မျက်နှာတစ်ဖက် ထဲဆီသို့တူညီသော

လျှင်မြန်မှုနှုန်းဖြင့်တိုက်ခတ်ပြီး အပေါ်ဘက်ဆီသို့ လေများပျံတက်စေရမည်ဖြစ်သည်။ ဟာရီကိန်းမုန်တိုင်းဟာ လတ္တီတွဒ် ၅ နှင့် ၁၅ ဒီဂရီတောင်ပိုင်းနှင့်အီကွေတာမြောက်ပိုင်းဒေသတွေမှာဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိပါတယ်။

ပင်လယ်လေမုန်တိုင်းကပါလား။

ပင်လယ်လေမုန်တိုင်းတွေဟာ ဟာရီကိန်းကြောင့်ဖြစ်လာပြီးတော့ ထိခိုက်မှုအများဆုံးကိုဖြစ်ပေါ်စေတယ်။ ဟာရီကိန်းမုန်တိုင်းကဲ့သို့ပင် ပင်လယ်ထဲကရှိရေတွေကိုလေပွေတိုက်သလိုပယ်တိုက်တဲ့အတွက်ရေထဲကလေပွေတွေဖြစ်လာတယ်။ အန္တရာယ်ရှိစေတဲ့အချက်က ဒီလေတွေက ကုန်းပြင်ပေါ်ကိုရေတွေယူလာတဲ့အတွက်ပင်လယ်ကမ်းခြေဒေသတစ်လျှောက်ရှိနေရာတွေကိုရေဖုံးလွှမ်းသွားပြီး အခြားနေရာတွေဆီကိုလေတိုက်ခတ် နေရာမှဖုံးလွှမ်းသွားတာဖြစ်တယ်။ ဟာရီကိန်းမုန်တိုင်းတွေဟာ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် သိပ်ပြီးမမတ်စောက် တဲ့နေရာတွေမှာ ပင်လယ်လေမုန်တိုင်းတွေဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပါတယ်။ ဒါဟာ ရေကြီးခြင်းတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေပါတယ်။ ဒါကြောင့်ပင်လယ်လေမုန်တိုင်းဘယ်လောက်ကြီးတာသိချင်တယ်ဆိုရင် လေတိုက်ခိုက်နှုန်း၊ လေလမ်းကြောင်း၊ ပင်လယ်ရေအနက်၊ ကုန်းမြင့်အနေအထားဘယ်လောက်ရှိတယ်ဆိုတာသိရမှာဖြစ်တယ်။

ဟာရီကိန်းရဲ့နာမည်ကဘယ်လိုလဲ။ ဘယ်သူတွေကဟာရီကိန်းရဲ့အမည်ကိုမှည့်ပေးတာလဲ။

၁၉၅၀ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၂ ခုနှစ်အထိ ဟာရီကိန်းရဲ့အမည်တွေကိုအင်္ဂလိပ်စာလုံးအစဉ်လိုက်ခေါ်ရမည်။ (Able – Baker-Charlie စသည်ဖြင့်) သို့သော် ၁၉၅၃ ခုနှစ်အမေရိကန်ဗျူရိုမှလေမုန်တိုင်းရဲ့အမည်ကိုမိန်းမအမည် များကဲ့သို့ခေါ်ဆိုကြသည်။ ဒါပေမဲ့ ၁၉၇၉ ခုနှစ်ကစပြီး လေမုန်တိုင်းကျသည့်ဒေသအလိုက် အမည်အမျိုးမျိုး

မှည့်ခေါ်ကြသည်။

ဟာရီကိန်းနှင့်တိုင်ဖုန်းဆိုတာဘယ်လိုကွာခြားသလဲ။

ဘာကွာခြားမှုမှမရှိပါဘူး။ ကမ္ဘာမြေမျက်နှာပြင်မြေပုံအပေါ်မှာသာမူတည်ပါတယ်။ မက္ကစီကိုနှင့်ပစိဖိတ်အရှေ့ ပိုင်းဒေသတွင် ဟာရီကိန်းလို့ခေါ်ပြီး၊ ပစိဖိတ်အနောက် ပိုင်းဒေသတွင်တိုင်ဖုန်းလို့ခေါ်တယ်။ အိန္ဒိယပင်လယ်၊ ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်နဲ့ သြစတြေးလျတို့မှာဆိုရင်တော့ ဆိုင်ကလုံလို့ ခေါ်ကြတယ်။

မိုးသီး

မိုးသီးဆိုတာဘာလဲ။

မိုးပေါ်ကနေရေခဲတုံးသေးသေးလေးတွေကျလာတာကို မြင်ဖူးပါသလား။ ဒါတွေကို မိုးသီးလို့ခေါ်ပါတယ်။ ရေစက်ရေပေါက်တွေဟာတိမ်တိုက်တွေကြားထဲမှ တစ်နေတဲ့အခါအေးလာပါတယ်။ လေတွေကလဲ ဒီရေစက်ရေပေါက်တွေကိုအမြင်မှာ သယ်ဆောင်တဲ့အတွက် အေးလာပြီးရေခဲတုံးတွေဖြစ်လာစေတယ်။ ဒီလိုနဲ့တဖြည်းဖြည်းအတုံး အခဲတွေကြီးလာပြီး မြေပြင်ပေါ်ကိုပြန်ပြီးကျလာတယ်။ မိုးသီးသေးသေးလေးတွေက တိမ်တိုက်မှာပြန်ပြီး တစ်နေရင်လေအေးများမှတစ်ဆင့် အပေါ်ကိုထပ်ခါတလဲလဲတင်ပြီးကြီးလာတဲ့အခါ အကြီးဆုံးရောက်ပြီး မြေပြင်ပေါ်ကိုရောက်လာတဲ့အထိပေါ့။

မိုးသီးတွေဟာသေးငယ်ပြီး တစ်ချို့ကလည်း တင်နှစ်လုံးတွေလောက်တောင်ရှိတယ်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ်ကမိုးသီးမှန် တိုင်းကျတဲ့အခါ ဖလော်ရီဒါပြည်နယ်မှာကျတဲ့ မိုးသီးကရှောက်သီးတစ်လုံးနီးပါးရှိခဲ့တယ်။

သီးနှံငါး

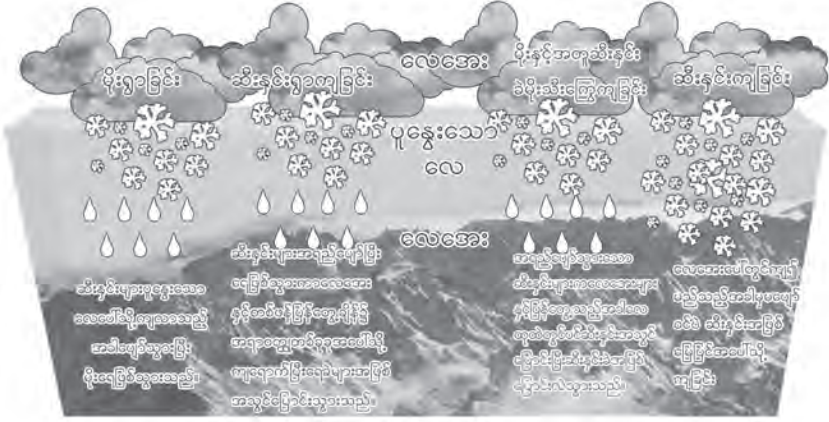
ဆီးနှင်းတွေဘယ်လိုဖြစ်ပေါ်လာသလဲ။

အေးလွန်းတဲ့နေရာတွေမှာမိုးပေါ်ကိုပျံတက်သွားတဲ့ရေခိုးရေငွေ့ တွေဟာအေးသွားပြီး ရေခဲတုံးကလေးများအဖြစ်ကိုပြောင်းလဲသွားပါတယ်။ အပူချိန်ဒီဂရီ ၃၂ ဒီဂရီဖာရင်ဟိုက်ရှိတဲ့နေရာတွေမှာဆိုရင်ဆီးနှင်းတွေအဖြစ် ပြန်ကျလာတာဖြစ်တယ်။ ဆီးနှင်းဟာမြေပြင်ပေါ်ကိုအရှိန်နှုန်းဘယ်လောက် ကျဆင်းလာသလဲ။ ဒါကိုပုံသေပြောလို့မရပါဘူး။ တစ်ခုနဲ့တစ်ခုကွာခြားတာက တော့အမှန်ပါပဲ။ တစ်ချို့ကဖြည်းဖြည်းနဲ့ကြွေကျလာပါတယ်။ ဆီးနှင်းတွေဟာ စိုစွတ်ပြီး ရေခဲတုံးအသွင်သဏ္ဍာန်ရှိရင်မြေပြင်ပေါ်ကို အလျင်အမြန်ကျတာကို တွေ့ရပြီး အမှုန်အမွှားလေးတွေရှိတဲ့ဆီးနှင်းမှုန့်ကလေးတွေကတော့တစ်ဖြည်း ဖြည်းကျဆင်း တတ်ပါတယ်။ သိပ္ပံပညာရှင်များကိုရေခဲတုံးလေးတွေများစွာပါတဲ့ ဆီးနှင်းတွေကတစ်နာရီကို ၉ မိုင်နှုန်း (၈ နာရီ ၁၄ ကီလိုမီတာ) နှင့်ဆီးနှင်းခြောက် တွေကတော့တစ်နာရီတစ်မိုင် (တစ်နာရီ ၁၀ မီ ကီလိုမီ တာနှုန်း) နဲ့ မြေကြီးပေါ်ကို ဆင်းသက်လာတယ်လို့ဆိုတယ်။

ဆီးနှင်းဘယ်နှစ်မျိုးရှိတာကိုသိပါသလား။

ဆီးနှင်းမုန်တိုင်းဘယ်လိုဖြစ်လာတာလဲ။

ဆီးနှင်းမုန်တိုင်းဆိုတာ မုန်တိုင်းနဲ့ဆီးနှင်းတစ်ပြိုင်တည်းကျတာကိုဆိုလိုပါတယ်။ ဆီးနှင်းမုန်တိုင်းကျတဲ့အခါ လေတိုက်ခတ်နှုန်းတစ်နာရီ ၅ မိုင် (တစ်နာရီ ၅၆ ကီလိုမီတာ) ရှိပြီး အပူချိန် ၂၀ ဒီဂရီဖာရင်ဟိုက်အောက် (- ၇ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်) တွင်ဆီးနှင်းများကိုတွေ့ရပါမည်။

ဆီးနှင်းကျတဲ့အခါ နေရောင်မတွေ့ရသလောက်ပါပဲ။ ရွှေကပ်လှမ်းလှမ်းတွေ့ကို တောင်မြင်ရခက်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဆီးနှင်းတွေကျတဲ့အခါ အရမ်းစိုးရိမ်စရာ ကောင်းပါတယ်။

နှင်းလွှာလေးတွေဘယ်လိုဖြစ်ပေါ်လာသလဲ။

နှင်းလွှာလေးတွေဟာ ဖန်သားလိုကြည်လင်တဲ့ ရေခဲပေါက်ကလေးတွေဖြစ်တယ်။ ရေစက်ရေပေါက်ကလေးတွေ၊ ရေခဲမှတ်အောက်ရောက်တဲ့အခါ ရေခဲတုံးကလေးတွေဖြစ်သွားတယ်။ ရေစက်ရေပေါက်ကလေးတွေဟာ မြေမှုန့်၊ မြေခဲကလေးများနဲ့

ရောစပ်သွားတဲ့အတွက် အစိုင်အခဲတွေကြီးမားလာပါတယ်။ ဒီအစိုင်အခဲကလေးတွေကပဲ တစ်ခုနှင့်တစ်ခုဆက်သွားပြီးပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့်ပေါ်လာတယ်။ ဒီဆီးနှင်းလွှာကလေးတွေဟာ များသောအားဖြင့် ဖန်သားပြင်ကဲ့သို့ကြည်လင်ပြီး ထောင့်ချွန်ခြောက်ခုရှိကာအလယ်ပိုင်းတွင် အစိုင်းကလေးများရှိနေသည်ကိုတွေ့ရမယ်။ ဆီး

နှင်းလွှာတွေဟာအရွယ်အစား၊ ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးအစားစားရှိပြီး ဒါတွေဟာတကယ်တော့အပူချိန်နဲ့စိုစွပ်သိပ်သည်းမှုတွေအပေါ်မှာမူတည်ပါတယ်။ အေးလွန်းရင်နှင်းဖတ်နှင်းလွှာတွေဟာပါးပါးလွှားလွှားလေး တွေဖြစ်လာတယ်။ ဒီနှင်းကလေးတွေဟာ လမ်းတစ်ဝက်မှာ အရည်ပျော်ပြီးမိုးအဖြစ်

ရွာကျကုန်တယ်။

မိုးနဲ့အတူဆီးနှင်းတွေ၊ မိုးသီးတွေကျလာတယ်ဆိုတာဘာလဲ။

ဆီးနှင်းသီး၊ မိုးနှင်းသီးတွေဟာ မြေအောက်မရောက်ခင် အေးခဲသွားပါတယ်။ သူတို့ဟာတစ်ခုခုပေါ်ကိုကျရင် လွင့်စဉ်ချော်ထွက်သွားသည်။ ဒါကြောင့် ဒါဟာခရီးသွားတွေအတွက်အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်ပါတယ်။

ဆီးနှင်းမိုးရွာသွန်းခြင်း

ဆီးနှင်းမိုးဆိုတာ ရေခဲမှတ်အောက်ရောက်တဲ့အခါမိုးရွာခြင်းကိုဆိုလိုပါတယ်။ ဒီလိုမိုးရွာတဲ့အတွက်ကြောင့် သစ်ပင်များပေါ်၊ လမ်းပေါ်၊ ကားပေါ်မှာကျတဲ့နှင်းတက်နှင်းပေါက်တွေကရေခဲလိုခဲသွားတယ်။ ဒါကြောင့် သစ်ပင်တွေကိုကြည့်လိုက်ရင်ရေခဲသစ်ပင်တွေလို ဖြူဖွေးလှပနေတာကိုတွေ့ရလိမ့်မယ်။

ဆီးနှင်း ဒါမှမဟုတ် နှင်းတွေဆိုတာဘာလဲ။

ဆီးနှင်းတွေနှင်းတွေက ကမ္ဘာ့မြေမျက်နှာပြင်အပေါ်ကိုကျရောက်လာတဲ့အရာဖြစ်တယ်။ ဒီဆီးနှင်းတွေက ရေ ခဲအမှတ်အောက်နဲ့လေထုအတွင်းမှာရှိတဲ့ရေခိုးရေငွေ့

တွေ့ခြောက်သွေ့ကာ ရေခဲအဖြစ်သို့ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်လာတယ်။

နှင်းကိုက်တာက ဘာကိုဆိုလိုတာလဲ။

သင်ကအပူချိန် ၃၂ ဒီဂရီဖာရင်ဟိုက်ရှိတဲ့နှင်းတောထဲမှာကြာကြာနေရင် အရေပြားများမာလာပြီးပျက်စီးသွားမယ်။ ဒါကိုနှင်းကိုက်တာလို့ခေါ်တယ်။

ရေခဲပြုခြင်းဟာဘာကိုဆိုလိုတာလဲ။

ရေခဲပြုခြင်းဆိုတာဆီးနှင်းတောင်တွေ၊ မြေကြီးတွေ၊ ကျောက်တုံးကျောက်ခဲကလေးတွေပြိုကျလာတာဖြစ်တယ်။ တောင်ကုန်းတောင်စောင်းပေါ်မှာနှင်းတွေရှိရင်ရေခဲပြုတာတွေဖြစ်နိုင်တယ်။ ရေခဲပြုခြင်းဟာတောင်ပေါ်က ရေခဲတွေများပါကဆွဲထားသင့်ပါတယ်။ ရေခဲပြိုကျခြင်းဟာ တောင်ပေါ်ကဆီးနှင်းတွေဟာ တောင်အောက်ကိုပြိုချခြင်းတို့ဖြစ်တယ်။ ထို့အတူ ရေခဲမြစ်များအားလုံးဟာလဲ အရှိန်အဟုန်ပြင်းစွာစီးဆင်းသွားလေသည်။ ဆီးနှင်းပြိုကျခြင်းမှာ တစ်နာရီလျှင် ၂၄၅ မိုင် (တနာရီ ၃၉၄ ကီလိုမီတာ) အထိရှိပါတယ်။

မိုးရွာခြင်း

မိုးရေကိုဘယ်ကရတာလဲ။

မိုးရေများဟာ ပူနွေးတဲ့လေတွေကလာတယ်။ ဒီရေတွေကပူနွေးလာလို့ အငွေ့ပြန်တဲ့အခါ အထက်ကိုပျံတက်သွားတယ်။ ဒီရေငွေ့တွေကို မျက်စိနဲ့မမြင်နိုင်ပေမဲ့လည်း သူတို့ဟာ လေထုထဲမှာအမြဲရှိနေပါတယ်။ အပေါ်ကိုတက်ပြီးရာသီဥတုကအေးလာရင် သူတို့ကအေးလာတယ်။ ဥပမာ - နွေရာသီအချိန်တွေမှာ အရမ်းကိုပူအိုက်ပါတယ်။ လေထုထဲကရှိတဲ့ရေငွေ့တွေများလာရင်တိမ်အဖြစ် ပြောင်းလဲစေပါတယ်။ ဒီတိမ်တိုက်တွေများလာပြီး ရေနွေးငွေ့များပေါင်းစည်းလာတဲ့အခါ ရေစက်ရေပေါက်ကလေးများဖြစ်လာတယ်။ ဒီရေစက်ရေပေါက်ကလေးတွေကြီးလာတဲ့အခါ ကမ္ဘာမြေကြီးရဲ့ဆွဲငင်အားကြောင့် အောက်ကို မိုးအဖြစ်နဲ့ပြန်ရွာချတာပေါ့။

ဘာကြောင့်မိုးရွာရသလဲ။

တိမ်တိုက်တွေကြီးမားလာတဲ့အခါ ဒါမှမဟုတ် မိုးရွာတဲ့အခါလေတွေကိုပေါ့ပါးလာစေဖို့အတွက် လုပ်တဲ့အရာတစ်ခုရှိတယ်။ ဒီအရာတွေက တောင်တန်းတွေ၊ လေဖိအားနည်းတဲ့နေရာတွေ၊ ချမ်းအေးတဲ့နေရာတွေဖြစ်တယ်။

မိုးစက်မိုးပေါက်တွေဘယ်လောက်ကြီးသလဲ။

တကယ်တော့ မိုးစက်မိုးပေါက်တွေဟာထင်တာထက်သေးငယ်ပါတယ်။ သူတို့ဟာ တစ်စင်တီမီတာထက် သေးငယ်ပါတယ်။ မိုးစက်တွေဟာ ၁ လက်မရှဲတစ်ရာပုံတစ်ပုံရှိပြီး အကြီးဆုံးမိုးစက်မိုးပေါက်ကတော့ တစ်လက်မလေးပုံတစ်ပုံရှိတယ်။

မိုးရွာတာအမြန်ဘယ်လောက်ရှိသလဲ။

မိုးဟာတစ်နာရီ ၇ မိုင်နှင့် ၁၈ မိုင်အကြားရွာဆင်းပါတယ်။ မိုးရွာချတာ မြန်မမြန်ဆိုတာ မိုးသီးမိုးပေါက်တွေဘယ်လောက်ကြီးတဲ့အပေါ်မှာ အရမ်းကိုမူတည်ပါတယ်။

အိုဇုန်းလွှာ

အိုဇုန်းဆိုတာဘာလဲ။

အိုဇုန်းဆိုတာလေထုလွှာနှစ်ခုကြားထဲကတွေ့ရတဲ့ ဓါတ်ငွေ့ဖြစ်တယ်။ ကမ္ဘာကိုဝိုင်းရံထားတဲ့လေထုလွှာတွေထဲ မှာနိုင်ငံထွက်ရင်နဲ့ အောက်စီဂျင်ဓါတ်ငွေ့တွေပါတယ်။ လေထုလွှာတစ်ခုကို စထရားထိုစပီးယားလို့ ခေါ်ပြီး “အိုဇုန်း” လို့ခေါ်တဲ့အထပ်ပါးပါးလေးတွေပါဝင်တယ်။ ဒီဟာတွေက ကမ္ဘာကြီးအတွက် တော်တော်အသုံးဝင်ပါတယ်။

နေရဲ့အလင်းရောင်ဟာအပူနဲ့အလင်းရောင်ကိုပေးရုံမကပါဘူး (Ultraviolet) ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်လို့ခေါ် တဲ့ယူဗီ (UV) အလင်းတန်းကိုလဲထုတ်လုပ်ပါတယ်။

အိုဇုန်းလွှာဟာ UV အလင်းတန်းတွေနဲ့ ကမ္ဘာမြေပေါ်ရှိလူသားနဲ့ တိရိစ္ဆာန်တို့ကို နေပူလောင်ခြင်းနဲ့ အရေပြားကင်ဆာတို့မဖြစ်အောင် ကာကွယ်ပါတယ်။ ၁၉၈၀ တွင်၊ သိပ္ပံပညာရှင်များက အိုဇုန်းပေါက်ပျက်လာပုံကိုစတင်စူးစမ်းရှာဖွေကြတယ်။

အိုဇုန်းလွှာတွေပေါက်ပြဲသွားတဲ့အတွက် ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်လို့ခေါ်တဲ့ ယူဗီအလင်းတန်းတွေက ကမ္ဘာမြေကြီးအပေါ်တိုက်ရိုက်ထိရောက်ပါတယ်။ ဒီအချက်အလက်တွေကြောင့်ရောဂါတွေဖြစ်တဲ့ ကင်ဆာရောဂါ၊ မျက်စိဆိုင်ရာရောဂါစတဲ့အထွေထွေသောရောဂါတွေဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် အိုဇုန်းကမ္ဘာမြေပြင်အတွက်ထီးတစ်လက်လိုအသုံးဝင်ပါတယ်။

မိုးခေါင်ခြင်း

မိုးခေါင်ခြင်းဆိုတာအချိန်အတန်ကြာမိုးမရွာတာကိုဆိုပါတယ်။
ဒေသအတွင်းလေထုဖိအားများလာရင် မိုးခေါင် ခြင်းတွေဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။
ဒီလေထုဖိအားတွေက မိုးကိုသယ်ဆောင်လာတဲ့လေတွေကို
ခုခံကာကွယ်ထားတဲ့အတွက်ဖြစ်တယ်။

မိုးခေါင်ခြင်းဟာ နေရာတစ်နေရာနဲ့တစ်နေရာအကြားမှာ အလွန်ကွာခြားပါတယ်။
နေရာဒေသတစ်ခုစီရဲ့ မိုးရေချိန်ရရှိချက်ပေါ်မှာလဲ မူတည်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့်
မိုးရွာသင့်တဲ့အချိန်မှာ မိုးမရွာတာတို့နဲ့ရွာသင့်တဲ့မိုးရဲ့ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းလောက်သာ
ရွာတာကို မိုးခေါင်ခြင်းလို့သတ်မှတ်ပါတယ်။

ရာသီဥတုကမောက်ကမဖြစ်စေတဲ့ အယ်လ်နီးနိုနဲ့လာနီးနာတို့ကလဲ ဒီလိုမိုးခေါင်မှု
မဖြစ်ဖူးတဲ့နေရာတွေမှာ တောင်မိုးခေါင်စေပါတယ်။ ဥပမာ - ၁၉၉၀ နှစ်
အလယ်ပိုင်းက ဟာပိုင်ယီမှာမိုးခေါင်တာဟာ လာနီးနာကြောင့်
ဖြစ်တယ်လို့ယူဆကြတယ်။

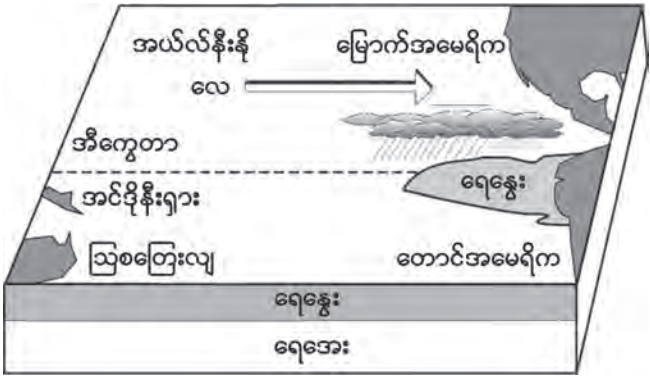

အယ်လ်နီးနို နို့လာနီးနာ

အယ်လ်နီးနို (El Niño) ဆိုတာဘာလဲ။

အယ်လ်နီးနိုဆိုတာပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာအတွင်း အီကွေတာနဲ့အလှမ်းနီးတဲ့ ဒေသတွေမှာ သာမန်ထက်ပိုပူပြီးတော့ လေထုလွှာနဲ့ကမ္ဘာပေါ်ရှိရာသီဥတုအား လုံးကိုထိခိုက်စေပါတယ်။ အယ်လ်နီးနိုဟာနှစ်အနည်းငယ်မှာတစ်ကြိမ်ဖြစ်ပြီး ကြိုတွက်ထားလို့မရပါဘူး။ အယ်လ်နီးနိုဟာ စပိန်ဘာသာဖြစ်ပြီး အဓိပ္ပါယ်က “သားလေး” တဲ့။ ဒီနာမည်ကိုမက္ကစီကိုက တံငါသည်ငါးဖမ်းသမားတစ်ယောက် ကပေးထားတာဖြစ်ပြီး သားတော်သခင်ယေရှုကနေစစ်မြစ်ခံလာတာဖြစ်တယ်။ ဘာကြောင့်သူဒီလိုနာမည်နေရသလဲဆိုတော့ များသောအားဖြင့် အယ်လ်နီးနိုက ခရစ္စမတ်ပွဲတော်နေ့တစ်ပိုက်မှာဖြစ်တတ်တာကြောင့်ဖြစ်တယ်။

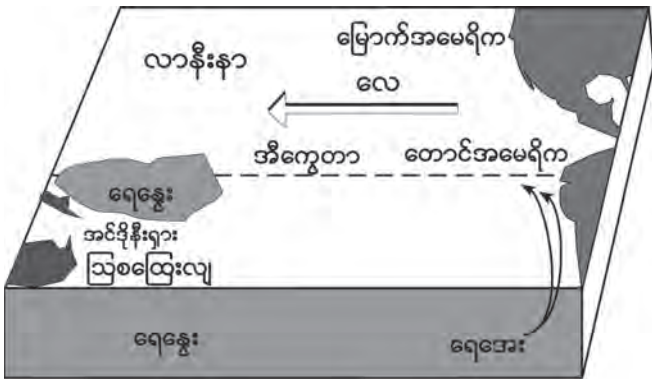

သာမန်နှစ်	အယ်လ်နီးနိုဖြစ်သည့်နှစ်
<p>နွေးထွေးသောရေများမှာပစ်ဖိတ်သမုဒ္ဒရာ၏အနောက်ပိုင်းတွင်ရှိပြီးလေမုန်တိုင်းများဖြစ်ပေါ်စေသည်။</p>	<p>အယ်လ်နီးနိုဖြစ်သည့်နှစ်မှာ နွေးသောလေများက ပစ်ဖိတ်အရှေ့ဖက်သို့ ရောက်သွားပြီးလေမုန်တိုင်းမှရာသီဥတုကိုကမောက်ကမဖြစ်စေတော့သည်။</p>

လာနီးနာ (La Niña) ဆိုတာဘာလဲ။

လာနီးနာဆိုတာအယ်လ်နီးနိုနဲ့ပြောင်းပြန်ဖြစ်တာဖြစ်တယ်။ လာနီးနာက အီကွေတာအနီးတစ်ဝိုက်မှာရှိတဲ့နေတွေက သာမန်ထက်အေးနေပါတယ်။ ဒါဟာလဲကမ္ဘာ့ရာသီဥတုကို ကမောက်ကမဖြစ်စေပါတယ်။ လာနီးနာဟာ အတ္တလန်တိတ်သမုဒ္ဒရာထဲမှာ ဟာရီကိန်းမုန်တိုင်းကိုဖြစ်စေပါတယ်။

မိုးလေဝသပြောင်းလဲခြင်း

မိုးလေဝသပြောင်းလဲခြင်းဆိုတာဘာလဲ။

မိုးလေဝသပြောင်းလဲခြင်းဟာရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းကြောင့် ဖြစ်တယ်။ ပို၍ပူလာခြင်း ဒါမှမဟုတ်ပို၍အေးလာခြင်းတို့ဟာ မိုးလေဝသ ပြောင်းလဲခြင်းရဲ့သင်္ကေတပဲပေါ့။

ကမ္ဘာမြေကြီးပူလောင်လာတာဘာကိုဆိုလိုတာလဲ။

ကမ္ဘာမြေကြီးပူလောင်လာတာဟာ ကမ္ဘာမြေကြီးရဲ့အပူချိန်များလာပြီးမိုး လေဝသကို ပြောင်းလဲစေတာဖြစ်တယ်။ ကမ္ဘာမြေကြီးပူလာတဲ့အတွက်ကြောင့် မိုးအချိန်မှန်မှန်မရွာခြင်း၊ ရေခဲတွေအရည်ပျော်ကြတဲ့အတွက် ပင်လယ်ရေ မျက်နှာပြင်မြင့်တက်လာပြီး အပင်များ၊ တိရစ္ဆာန်နှင့်လူများ၏အခြေအနေကို ပျက်စီးစေနိုင်ပါတယ်။ လူတွေဟာပြောင်းလဲခြင်းကိုဖြစ်စေတဲ့အရေးကြီးဆုံးအရာ ဖြစ်တယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့အနှစ် ၁၀၀ နဲ့နိုင်းယှဉ်ကြည့်ရင် ကမ္ဘာမြေကြီးဟာ ၁ ဒီဂရီဗာရင်ဟိုက်ပိုပြီးပူလာပါတယ်။

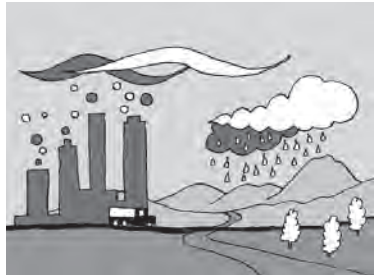

မိုးရွာလွန်းပြီးတဲ့နောက်မှာဘာ ဖြစ်လာမလဲ။

မိုးအများကြီးရွာပြီးတဲ့နောက်မှာ ရေ တွေဟာမြစ်ချောင်းအင်းအိုင်တွေကို ပြည့်စေပြီးနောက်ပိုင်း ရေတွေလျှံတက်လာကာ နေရာတစ်ဝှမ်းလုံးကို လွှမ်းမိုးပါ တော့တယ်။ နေရာတစ်ချို့မှာဆိုရင် ရေကြီးခြင်းကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုတွေသာမ က ရောဂါဘေးဘယပေါင်းစုံကိုလဲသယ်ဆောင်လာပါတယ်။

အက်ဆစ်မိုးဆိုတာဘာလဲ။

အက်ဆစ်မိုးဆိုတာ လေထုထဲကအညစ်အ ကြေးနဲ့ဓါတ်ငွေ့များပါတဲ့ မိုးရွာတာကိုခေါ်ပြီး ဒီမိုးတွေဟာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိုပျက်စီး စေပါတယ်။ စက်ရုံများကလာတဲ့ဆာလဖင်ဒိုင် အောက်ဆိုဒ်နဲ့နိုက်ထြိုဂျင်တွေက လေထုကိုညစ်ညမ်းစေပြီး မိုးအဖြစ်နဲ့ပြန်လည် ရွာချပါတယ်။ ဓါတ်ငွေ့တွေအာကာသထဲရောက်တဲ့အခါ လေဟာသူတို့ကိုအဝေး သို့ခေါ်ဆောင်သွားပြီး မြေမျက်နှာပြင်ပေါ်သို့ အက်ဆစ်မိုးနဲ့မိုးတွေအဖြစ်ရွာချပါ တယ်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်မှ အက်ဆစ်ဓါတ်များ အသုံးမပြုနိုင်သည့်အတွက် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများဖြစ်ပေါ်စေပါတယ်။

တိုက်စားခြင်းဆိုတာဘာလဲ။

တိုက်စားခြင်းဆိုတာမိုး၊ ဆီးနှင်းနဲ့လေတွေက ကမ္ဘာမြေမျက်နှာပြင်ကို တိုက်စား ခြင်းဖြစ်တယ်။ တိုက်စားခြင်းဆိုတာ သဘာဝလုပ်ဆောင်မှုတွေပါ။ ဒါပေမဲ့တိုက် စားမှုတွေများလာတာ လူတွေကတိုက်စားခြင်းကိုဖြစ်စေတဲ့အတွက်ဖြစ်တယ်။ ရေ နဲ့မိုးတွေဟာ တိုက်စားခြင်းအများဆုံးကိုဖြစ်ပေါ်စေပါတယ်။

သစ်တောပျက်စီးခြင်းဆိုတာဘာလဲ။

သစ်တောပျက်စီးခြင်းဆိုတာ သစ်တောထဲမှ သစ်ပင်များကို ခုတ်လှဲပစ်ခြင်းများကိုခေါ်ပါတယ်။ သစ်ပင်ခုတ်လှဲခြင်းဟာ မိုးလေဝသကိုထိခိုက်စေပါသည်။ သစ်တောတွေပေါ်မှာမိုးရွာချပြီး ပျံ့တက်လာတဲ့အငွေ့တွေဟာတိမ်တွေဖြစ်ပြီး မိုးအဖြစ်တစ်ဖန်ထပ်မံရွာချပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သစ်ပင်ဝါးပင်တွေခုတ်လှဲလိုက်ရင် ဒီသဘာဝလည်ပတ်မှုဟာ ပျက်စီးသွားမှာဖြစ်ပါတယ်။ သစ်တောခုတ်တင်တဲ့နေရာတွေမှာ ခြောက်သွေ့တဲ့အတိုက် ရာသီဥတုတဖြည်းဖြည်းပြောင်းလဲသွားမယ်။ သစ်ပင်ခုတ်တဲ့အတွက် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ကိုယူပြီး အစာချက်မယ့်သစ်ပင်တွေမရှိတော့မှာဖြစ်တဲ့အတွက် ယင်းခါတ်ငွေ့တွေက လေထဲများရှိပြီး မှန်အိမ်အလင်းတန်ပြန်မှု (greenhouse effect) ကိုဖြစ်ပေါ်စေလာမှာဖြစ်တယ်။ မြေသားများကို ကုတ်တွယ်ပေးထားမဲ့ သစ်ပင်ကြီးတွေရဲ့အမြစ်မရှိတော့တဲ့အတွက် မြေတိုက်စားမှုတွေများပြားလာနိုင်တယ်။

ကမ္ဘာမြေကြီးပူလောင်လာခြင်းဟာ လူသားတော်ကို ဒုက္ခရောက်စေတဲ့အရာဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ တို့တွေအားလုံးကူညီနိုင်ပါတယ်။ ရေ၊ မီးနှင့်သဘာဝခါတ်ငွေ့များကိုချွေတာစွာသုံးခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာကြီးကို အကူအညီပေးနိုင်ပါတယ်။ သစ်ပင်စိုက်ခြင်းဖြင့်ညစ်ညမ်းသောလေထုများဖြစ်သော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်နှင့်မှန်အိမ်အလင်းသက်ရောက်မှုတို့ကိုလျော့ပါးစေနိုင်ပါတယ်။

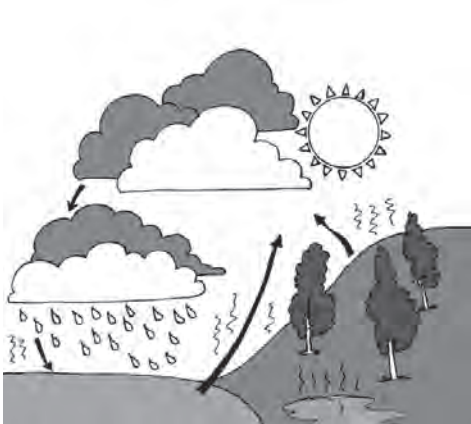

ရေးဇွေ

မိုးရွာပြီးနောက်မိုးရေတွေဘယ်ကိုသွားသလဲ။

မိုးရွာတဲ့အခါ ရေတွေမနဲမနောပဲဖြစ်တွေ၊ အင်းအိုင်တွေပြည့်လှုံပြီး သာမက လမ်းပေါ်ရှိချိုင့်ကလေးတွေထဲမှာ တောင်ရေအိုင်တွေပေါ်လာစေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မိုးစသွားပြီးမကြာပါဘူး၊ ဒီရေအိုင်ရေကွက်တွေကိုမတွေ့ရတော့ဘူး။ ဒီရေတွေဘယ်ရောက်သွားလဲဆိုတာသိလား။ ဒီရေတွေဟာ မြေကြီးထဲကိုစိမ့်ဝင်ခြင်း ဒါမှမဟုတ်အငွေ့အဖြစ်အရည်ပျံသွားတတ်ပါတယ်။

ရေတွေမြေကြီးထဲဝင်သွားတဲ့အခါစိမ့်ဝင်ခြင်းလို့ခေါ်ပါတယ်။ တစ်ခါတလေ မြေကြီးတွေအင်္ဂါတေတွေက မာလွန်းတဲ့အတွက် သူတို့ထဲမှမစိမ့်ဝင်နိုင်တဲ့အတွက် ရေအိုင်တွေအဖြစ်ကျန်ရစ်ခဲ့တယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဒီရေတွေဟာအပေါ်ကိုအငွေ့အဖြစ် ပျံတက်သွားတယ်။ နေအလင်းရောင်နှင့်လေတွေက ရေတွေကိုရေငွေ့အဖြစ် ပြောင်းလဲသွားစေပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် နေပူပြီးလေတိုက်တဲ့နေ့တွေမှာ ရေငွေ့ပြန်တာဟာ တိမ်တွေထူထပ်ပြီးလေငြိမ်တဲ့နေ့တွေထက် မြန်တာကိုတွေ့ရမယ်။

စွတ်စိုထိုင်းမှိုင်းခြင်း

မိုးမရွာခင်ပူအိုက်တဲ့နေ့တစ်နေ့မှာ အပြင်ဖက်ထွက်ရပ်ကြည့်ရင် စွတ်စိုထိုင်းမှိုင်းမှုများတယ်လို့ခံစားရမယ်။ သင့်တစ်ကိုယ်လုံးမှာ စိုထိုင်းထိုင်းဖြစ်ပြီး အသားအရေများမှာလည်းကပ်စေးလာမယ်လို့ယုံကြည်ရပါတယ်။ ဒါတွေဖြစ်လာရင်စိုထိုင်းမှုများလာတယ်ဆိုတာသိထားရမယ်။

စွတ်စိုထိုင်းမှိုင်းမှုဟာလေထုထဲမှာရေငွေ့ဘယ်လောက်ရှိတယ်ဆိုတာပြတာဖြစ်တယ်။ စွတ်စိုထိုင်းမှိုင်းမှုကို များ သောအားဖြင့်အပူပိုင်းမိုးသစ်တောတွေထဲမှာတွေ့ရမယ်။ သဲကန္တာရတွေထဲမှာစိုစွတ်ဟူ၍မရှိသလောက်ပင်။ ဆောင်းရာသီအချိန်မှာ စွတ်စိုမှုတွေနည်းပြီး ၃၀ နဲ့ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းအကြားမှာသာရှိတယ်။ နွေရာသီမှာ စိုစွတ်မှုမရှိတော့လို့ တစ်ခါတရံနေရထိုင်ရတာခြောက်သွေ့တတ်ပါတယ်။

မိုးလေဝသဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံများ

မိုးသက်မုန်တိုင်းများကို ၁၀တစ်သက်တာတွင် ကော်မလွဲ
ဖြတ်သန်းရမည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ
တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦးအတွေ့အကြုံမှာ မတူညီဘူး။ မိုးရာသီအချိန်မှာချောင်းဖျားတွင်
မိုးများစွာရွာသွန်းသောကြောင့် မမျှော်လင့်ပဲ ရုတ်တရက်ရေကြီးလာသည်
ကိုတွေ့ရတတ်တယ်။ နေပူတဲ့ညနေခင်းတွေမှာလည်း တစ်ခါတစ်လေ
လျှပ်စစ်မုန်တိုင်းများရှိလာတာကိုတွေ့ရတတ်တယ်။

မိုးကြိုးလုံး

ကျွန်တော့်နာမည်ကဟင်နရီဖြစ်ပြီး ကျွန်တော့်ငယ်ငယ်တုန်းက အတွေ့အကြုံတွေကိုပြောပြလိုပါတယ်။ ကျွန်တော်ကဥရုဂွေးနိုင်ငံလို့ခေါ်တဲ့ မြောက်အမေရိကနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှာနေထိုင်ပါတယ်။

၁၉၅၈ခုနှစ်တုန်းက ကျွန်ုပ်အသက် ၁၀ အရွယ်တုန်းကပေါ့။ ကျွန်တော့်နဲ့အတူညီအစ်ကိုဝမ်းကွဲ နှစ်ယောက်ဟာ မီးဖိုချောင်ထဲက ထမင်းစားပွဲပေါ်မှာ အစားအစာထိုင်စားနေပါတယ်။ ကျွန်တော့်ရဲ့အဒေါ်က ပေါင်မုန့်မီးကင်ပေးပြီးလျှပ်စစ်မီးပူနဲ့မီးပူတွေတိုက်ပေးနေပါတယ်။ ဒီအချိန်နွေရာသီရဲ့ ညနေခင်းအချိန်တစ်ခုဖြစ်သော်လည်းမိုးရွာပြီး တိမ်တွေကြားထဲမှာနေမင်းရဲ့အလင်းရောင်ကို ရေးတိုးရိပ်တိပ်မြင်နေရပါတယ်။

ကျွန်တော့်နဲ့အတူ ညီအစ်ကိုဝမ်းကွဲနှစ်ယောက်ဟာ စားရင်းသောက်ရင်း ပြတင်းပေါက်ထဲမှတစ်ဆင့်အခန်းထဲကို နီဝါရောင်အလုံးတစ်လုံးဝင်လာတာကိုတွေ့လိုက်ရတယ်။ အသံကကျယ်လောင်ပြီးမီးကွင်းများက ဟိုပြေးဒီပြေးနဲ့နောက်ဆုံးရေပိုက်ခေါင်းတစ်ခုနဲ့ သွားထိမိတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ပေါက်ကွဲသံအကြယ်ကြီးတစ်ခုကို ကြားရပြီး ဘေးဘက်မှာ အစအနများလွင့်စင်ကုန်တယ်။ နှစ်စက္ကန့်နောက်ပိုင်း အဲဒီအလုံးကြီးကို အိမ်ရှေ့မှာမြင်ရတယ်။ အညော့်နဲ့တွေ့လဲလေထဲမှာလွှမ်းမိုးသွားတယ်။ ရုပ်မြင်သံကြားနဲ့ အခြားလျှပ်စစ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများလဲ မီးလောင်ကုန်ပြီးအဒေါ်တိုက်နေတဲ့မီးပူကလည်း မီးခိုးတအူအူထွက်နေတယ်။ တစ်အိမ်လုံးညော့်ပြီး အိမ်ခန်းနံရံလဲပြိုကျသွားတယ်။ ကျွန်တော်တို့လဲ ဒီလိုလုပ်ရမျိုးကိုတစ်ခါမှမတွေ့ဖူးလို့ ဘာမှန်းလို့တောင်မသိဘူး။ ကျွန်တော့်ရဲ့အဖိုးက အိမ်နီးချင်းတွေကိုလိုက်မေးတဲ့အခါ မိုးကြိုးလုံးဖြစ်နိုင်တယ်လို့ပြောကြတယ်။

ဆီးနှင်းများကျသောနေ့

စာရေးသူ - ခေါလက် လာဖိုစ်

ဒီဖြစ်ရပ်ဟာ ၁၉၈၂ ခုနှစ် အမေရိကန် ခိုလိုရာဒိုပြည်နယ်မှာဖြစ်ခဲ့တာဖြစ် တယ်။ ဒီဇင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့ရဲ့ အေးချမ်းလှတဲ့နေ့တစ်နေ့မှာ ဆီးနှင်းများဟာ ဒန်းဟမြို့ပေါ်ကိုဖုံးလွှမ်းထားပါတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ကျွန်တော့်အသက် ၁၀ နှစ် ဘဲရှိသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ကျောင်းပိတ်ပေးတဲ့အတွက် အရမ်းပျော်တယ်။ ကျွန်တော့် ရဲ့ဦးလေးဟာခရစ်စမတ်ညစာအတွက် အစားအစာတွေသွားဝယ်တာကိုသတိရမိ တယ်။

ဒီဇင်ဘာလ ၂၃ ရက်နေ့ညနေတိုင်းမှာ နှင်းတွေစတင်ကျလာတယ်။ နှင်းတွေဟာ လျင်မြန်စွာနဲ့တဖွဲဖွဲကျဆင်းနေတာပေါ့။ အပြင်မှာနှင်းတွေက တောင်ကုန်းတွေကို တစ်ပုံတစ်ပုံကျနေတယ်။ ဒီဇင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့မှာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ကားကဆီး နှင်းတွေအောက်မှာမြှုပ်နေတာကိုတွေ့ရပြီး အိမ်အပေါ်ထပ်ကိုရောက်လုမတတ်ပါ ယဲ။ လျှပ်စစ်မီးတွေတစ်ခါတစ်ခါပြတ်သွားပြီး အအေးက ၀ ဒီဂရီအောက်ကိုရောက် သွားတယ်။ ဒါပေမဲ့ကျွန်တော်နဲ့ညီမလေးအတွက်တော့ ဒါဟာပျော်ရွှင်စရာနဲ့စိတ် လှုပ်ရှားစရာကောင်းပါတယ်။ ကျွန်တော်ရဲ့မိဘအတွက်ကတော့ တော်တော်စိတ် အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စရာကောင်းတာပေါ့။ အဖေဟာ အစားအစာသွားဝယ်မှာ ဖြစ်တဲ့အတွက်ကားပေါ်ကနှင်းတွေကိုကျွန်တော်တို့ခြစ်ပစ်ရတယ်။ အမေနဲ့ဦးလေး က အစားအစာသွားဝယ်တော့၊ ကံကောင်းလို့ဈေးအနီးမှာဆိုင်တစ်ဆိုင်ဖွင့်နေ တာကိုတွေ့ရတယ်။

နှင်းတွေများလာတဲ့အခါ ကျွန်တော်တို့မောင်နှမတွေဟာ အိမ်ရောက်တဲ့အခါတံခါး ကအိမ်နောက်ခြံအထိ လိုဏ်ဂူတွေတူးကြတယ်။ ဒီလိုဏ်ဂူကိုတူးဖို့အတွက်ညှပ်ပူး ညှပ်ပိတ်နဲ့တံခါးပေါက်ဘေးကထွက်ရပါတယ်။ ပထမကတော့နှင်းတွေကိုလက်နဲ့

စတုရန်းပုံနောက် မြေတူးတဲ့ကိရိယာနဲ့တူးကြတယ်။ ဒီလိုဏ်ခေါင်းကို ဆောက်လုပ်ဖို့ အတွက် နာရီပေါင်းများစွာလုပ်ရပြီး အဖေကနှင်းတွေကျွန်တော်တို့အပေါ်ကို ပြုမ ကျအောင်ကျပ်သိပ်ပေးတယ်။

ဒီဥမင်လိုဏ်ခေါင်းက မျောက်လိုအဆော့သန်တဲ့ ကျွန်တော်တို့မောင်နှမတွေကို ခဏလောက်တော့ပျော်ရွှင်စေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့မကြာပါဘူး။ ကျွန်တော်နဲ့ညီမတစ် ယောက်က အိမ်အပေါ်ထပ်ပြတင်းပေါက်ကနေ အိမ်ခေါင်မိုးပေါ်တက်ပြီး ၁၀ ပေ လောက်ရှိတဲ့အောက်ကို လျှောစီးချပါတယ်။ အမေက ဒါကိုတွေ့တော့ကျွန်တော် တို့ကို အော်ခေါ်ပြီး အရှည်ကြီးဆူတော့တာပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့အိမ်သားတွေအ တွက် ဒီတစ်ခေါက်ဆီးနှင်းကျခြင်း ဟာသိပ်ပြီးဒုက္ခရောက်စေပါဘူး။ ကျွန်ုပ်တို့က လေးတွေအတွက် သဘာဝရဲ့ထူးဆန်းတဲ့ဖြစ်ရပ်နဲ့တစ်နေ့လုံး မိသားစုစုံစုံလင်လင် နဲ့ အိမ်မှာနေရတာကိုက အခွင့်ကောင်းတစ်ခုပင်။ ဒါပေမဲ့အိမ်မှာအနွေးခါတ်မရှိလို့ ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အစားအစာအတွက်မဝယ်နိုင်လို့ပဲဖြစ်ဖြစ် ဒုက္ခရောက်ရတဲ့လူတွေလဲရှိ တာပေါ့။ ၁၉၈၂ ခုနှစ်နှင်းတွေကျပြီးတဲ့ နောက်အရေးပေါ်ဆီးနှင်းသန့်စင်ရေးအစီ အစဉ်ကို ဒန်းဗာမြို့အတွက်စတင်ပြီး ချမှတ်လုပ်ဆောင်ခဲ့တာအခုအထိပါပဲ။

“ခလားရာ” လေမုန်တိုင်း

ရေးသားသူ - ခဲဂိုလ်ဖတ်(စ်)

၁၉၆၁ ခုနှစ် မက္ကစီကိုကမုန်တိုင်းတွေကျတဲ့အချိန်မှာ ကျွန်တော့်အသက်က ၁၀ နှစ်ပဲရှိသေးတယ်။ ဒီလေမုန်တိုင်းဟာ ဟာရီကိန်းလေမုန်တိုင်းဖြစ်ပြီး ခလားရာလိုအမည်ပေးထားပါတယ်။

ကျွန်မတို့နေတဲ့နေရာပတ်ဝန်းကျင်မှာ အိမ်သေးသေးလေးတွေရှိပြီး ဒီအိမ်တွေရဲ့အနီးအနားမှာ တူးမြောင်းကလေးတွေရှိပါတယ်။ အဲဒီအချိန်တုန်းကလူတွေဟာ လေမုန်တိုင်းကျမှာကိုသိပေမဲ့လည်းအခုခေတ်ကလိုဘယ်သူကမှထွက်ပြေးဖို့အစီအစဉ်တွေမရှိပါဘူး။ လေပြင်းထန်တဲ့နေ့ဖြစ်တဲ့အတွက် ကျွန်မရဲ့မိဘတွေက အပြင်မှာအလုပ်မလုပ်ပဲ အိမ်ထဲမှာဆော့ကစားနေတုန်း ကျွန်မတို့ကလေးတွေက အပြင်မှာဆော့ကစားနေပါတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာပဲ တိမ်တိုက်တွေကမဲနက်သထက်မဲလာတဲ့အတွက်ကျွန်မတို့အထိတ်တလန့်ဖြစ်လာတယ်။ ကျွန်မသတိရတာကတော့နေခင်းပိုင်းဖြစ်ပေမဲ့ ညလိုပဲဖြစ်တယ်လို့ ကျွန်မခံစားရတယ်။ မကြာခင်မိုးစတင်ရွာတော့မယ်။ လေများစတိုက်လာတဲ့အတွက် ကျွန်တော်တို့ဝမ်းသာရတာပေါ့။ မြောင်းတွေထဲမှာရှိတဲ့ငါးတွေကို တပျော်တပါးလိုက်ဖမ်းကြတယ်။ မကြာခင်မှာပဲ မိုးချုန်းသံတွေ၊ လျှပ်စီးလက်သံတွေကြားရလို့ အမေကကျွန်မတို့ကို အိမ်ထဲခေါ်သွင်းတယ်။ မိုးချုန်းသံ၊ လျှပ်စီးနဲ့လေမုန်တိုင်းတို့ကိုကြောက်ပေမဲ့လည်း အရမ်းပဲစိတ်လှုပ်ရှားကြတယ်။

ပြတင်းပေါက်ကကြည့်လိုက်ရင် လေမုန်တိုင်းကြောင့်သစ်ပင်၊ ပေါင်းပင်များလဲကျပြီး မီးကြိုးတွေကလေထဲမှလှုပ်ယမ်းနေပါတယ်။ တူးမြောင်းထဲကရေတွေကလည်းလျှံတက်လာပြီး လမ်းမကြီးနဲ့ကွင်းပြင်တွေကိုဖုံးလွှမ်းသွားပြီး။ ကျွန်မရဲ့ပြတင်းပေါက်တွေမှာ ဖားကလေးတွေလာကပ်ထားတာတွေ့ရတဲ့အတွက် ဒါဟာငါးမိုးဖားမိုးတွေ

ရွာတာလားလို့စဉ်းစားမိတယ်။ မကြာပါဘူး။ အားလုံးငြိမ်သက်သွားပါတယ်။ ငှက်အော်သံတွေကို မကြားရလောက်အောင်ငြိမ်သက်နေပါတယ်။ လေလဲငြိမ်သွားတဲ့အပြင် တိမ်တွေလွှင့်စင်သွားပြီး နေရဲ့အလင်းရောင်ကိုတောင်မြင်ရတယ်။ အဲဒီအဓိပ္ပါယ်ကတော့ ဟာရီကိန်းရဲ့မျက်စိက ကျွန်တော့်ရဲ့မြို့ပေါ်မှာရောက်နေတာဖြစ်တယ်။ တို့တွေအပြင်ကိုထွက်ပြေးပြီး ဒီကြည့်လင်လှတဲ့မိုးကောင်းကင်ကြီးကို အံ့ဩစွာကြည့်ကြတယ်။ တစ်နာရီနောက်ပိုင်းမိုးကောင်းကင်မဲနက်လာကာ လေမုန်တိုင်းနဲ့မိုးတွေလည်းစတင်လာပြန်ရော။ အိမ်ထဲကိုပြန်ဝင်လာပြီး ဒုတိယလေမုန်တိုင်းကိုစကြည့်ကြပြန်တယ်။ အိမ်အမိုးပေါ်မှာ မိုးတွေတတောက်တောက်ကျပြီး လေကလည်း တဂူးဂူးမှုတ်နေပါလေရော။

နောက်တစ်ရက်အိပ်ရာကနေနိုးလာတဲ့အခါ အခြားကမ္ဘာတစ်ခုမှာရောက်နေတယ်လို့ခံစားရတယ်။ နေအလင်းရောင်ကျပြီး ငှက်တွေရဲ့စိုးစိုးစီစီအော်သံကြားရတယ်။ သစ်ပင်တွေ၊ သစ်ကိုင်းတွေလဲပြုလဲပြီးလမ်းတွေ၊ ကွင်းပြင်တွေအားလုံးအင်းအိုင်တွေဖြစ်ကုန်တယ်။ ဟာရီကိန်းက မြေမျက်နှာပြင် သွင်ပြင်ကိုပြောင်းလဲပြီး ကျွန်မတို့ကိုနှုတ်ဆက်သွားပါတယ်။ ဒီအထဲမှာ အကောင်းဆုံးကတော့ ကလေးတွေဖြစ်တဲ့ကျွန်မတို့အတွက်ကျောင်းသုံးရက်တောင်ပိတ်ပေးတဲ့အတွက်ဖြစ်တယ်။

ဘောလုံးကွင်းထဲကလေဆင်နှာမောင်း

စာရေးသူ - နီခိုးလ် ဟော်ဒန်

အချိန်ကညနေကျောင်းဆင်းချိန်ဖြစ်ပြီး နေပူတဲ့နေ့ဖြစ်တဲ့အတွက် ဘောလုံးကွင်းကစားကြတယ်။ အဲဒီအချိန်ကကျွန်မအသက် ၁၀ နှစ်ပဲရှိသေးတယ်။ ကျွန်မရဲ့ဘောလုံးကန်ဖိနပ်ကိုမေ့သွားတဲ့အတွက်နည်းပြဆရာက ကျွန်မကိုရိုးတိုင်စောင့်ခိုင်းတယ်။ ကျွန်မတို့အသင်းက အားသာပြီး ရိုးတွေအများကြီးသွင်းပြီးတဲ့အတွက် ကျွန်မ ဟာရိုးတိုင်မှာရပ်စောင့်နေပြီး တော်တော်လည်းပျင်းစရာကောင်းပါတယ်။ တစ်ကယ်ကိုပူအိုက်ပြီး ချွေးတွေကလည်း တစ်သွင်သွင်စီးဆင်းနေတယ်။ ဟိုးဝင်ရိုးစွန်းတစ်ဖက်က မိုးတိမ်တွေကိုလှမ်းမြင်ရတယ်။ ကြာလေကောင်းကင်ကြီးကလည်း ပိုပြီးမဲနက်နေသလိုခံစားရတယ်။

ကျွန်မတို့နေတဲ့နေရပ်က မုန်တိုင်းကျနေကြမယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီတစ်ခါမိုးတွေပါပါလာတဲ့အတွက်အံ့့့့ရတယ်။ ဘောလုံးကစားပြီး ပထမတစ်ဝက်မှာမိုးရွာပြီး မိုးခြိမ်းသံတွေကြားရတဲ့အတွက် ကစားပွဲကိုရပ်လိုက်ရတယ်။ ကျွန်မနဲ့ သူငယ်ချင်းတွေဟာ ဘောလုံးကွင်းဘေးက အဆောက်အအုံလေးထဲမှာ မိုးခိုနေကြတယ်။ ခဏလေးမှာပဲမိုးတိမ်ကြားထဲမှ လေဆင်နှာမောင်းလိုနှာမောင်းကြီးတစ်ချောင်းကျလာတာကို တွေ့ရတယ်။ ဘာဖြစ်တယ်ဆိုတာကို စဉ်းစားလို့မရခင် ဧရာမလေပွေကြီးကစတင်မွှေ့ယမ်းလာပါပြီ။ ခဏအကြာ အောက်ကိုရောက်လာကာ ဘောလုံးကွင်းထဲကို ရောက်လာတယ်။ မကြာခင်မှာပဲ အခြားနှာမောင်းကြီးတစ်ခုနဲ့ဟောဟိုမှာတစ်ခုသုံးခုတောင်တွေ့ရတယ်။

ဘောလုံးကွင်းထဲက ကုလားထိုင်တွေ၊ စောင်တွေ၊ အိတ်တွေပျံ့ဝဲပြီး မိဘတွေကလဲ မိမိတို့ရဲ့ကလေးကိုဆုပ်ကိုင်ထားတယ်။ ကျွန်မရဲ့မိဘကားတွေကတော့ ဟိုးအဝေးကြီးမှာရပ်ထားပြီး ကွင်းများကိုဖြတ်သန်းရမှာဖြစ်တယ်။ ဒါ့ကြောင့် နီးရာခိုလှုံနိုင်

တဲ့နေရာကိုရှာရတော့တယ်။ ဘာနေရာကိုမှမတွေ့လို့ ဘောလုံးကွင်းဘေးကတူး
 မြောင်းတွေထဲကဝင်ပြီး ပုန်းနေလိုက်တယ်။ လေဆင်နှာမောင်းဟာ နီးသထက်နီး
 လာပြီး အရာအားလုံးကိုဌေးယမ်းတိုက်ခတ်တာ မျက်ဝါးတိတိတွေ့ရတယ်။ ခဏ
 လေးမှာ အခြားတူးမြောင်းတစ်ခုကိုပြေးပြီး ပုန်းကျပါတယ်။ မိုးခြန်းသံကလဲတစ်
 ချုန်းချုန်းနဲ့မိုးကြိုးအပစ်ခံရမှာကိုလဲစိုးရိမ်ရတယ်။

ဒီလိုတူးမြောင်းသုံးခုထဲမှာ ဝပ်ပုန်းပြီးတဲ့နောက် နောက်ဆုံးလေထဲမှာပဲပြေးလိုက်
 ရတယ်။ ကျွန်မတို့ကမောလဲ မောပေမဲ့ဒီထူးဆန်းတဲ့အရာကိုတွေ့ရတော့ အရမ်း
 စိတ်လှုပ်ရှားရပါတယ်။ မကြာခင်ဒီဆင်နှာမောင်းဟာ ကြုံ့သွားပြီး ကောင်းကင်
 ထက်ကိုတစ်ဖြည်းဖြည်းပြန်တက်သွားပါတယ်။ အဲဒီနောက်ပိုင်း မိုးတိတ်ပြီးတိမ်
 တွေလဲလွင့်စင်သွားတယ်။ နေမင်းကြီးလဲ ပုန်းနေရာက နေပြန်ပေါ်လာပါတယ်။
 ကျွန်မတို့ကချမ်းလဲချမ်း၊ မောလဲမောပေမဲ့ ဒီလေဆင်နှာမောင်း ၃ ခုကို တစ်ပြိုင်
 နက်တွေ့လိုက်ရတဲ့အတွက် ဘယ်တော့မှမမေ့နိုင်တော့ဘဲ ဖြစ်ရပ်လေးတစ်ခုအဖြစ်
 စွဲထင်ခဲ့တာပေါ့ကွယ်။

မိုးကြိုးမုန်တိုင်းပြကွက်

စာရေးသူ - မက်ခဲလ်(ရှ်)

၁၉၇၃ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၅ ရက်နေ့ နံနက်ခင်းနေ့ဝက်ခန့်မှာ ကျွန်တော့် ရဲ့ဘဝတစ်သက်တာမမေ့နိုင်တဲ့လျှပ်စစ်လက်၊ မိုးချုန်းသံပြကွက်တစ်ခုဖြစ်ခဲ့တယ်။ တကယ်တော့ ကျွန်တော်ဟာ လျှပ်စီးလက်တာကိုကြောက်ပေမဲ့လည်း ကြည့်ရတာအရမ်းပျော်ပါတယ်။ တစ်နေ့မှာရေဒီယိုကကျွန်တော်တို့ရှိတဲ့နေရာမှာ မိုးကြိုးမုန်တိုင်းရှိမယ်လို့သတင်းကြေငြာထားတယ်။ ကလေးပီပီကျွန်တော်ကတော့ဒီဖြစ်ရပ်ကိုအရမ်းမျှော်လင့်နေပါတယ်။

နံနက် ၆:၃၀ မှာ အဖေအလုပ်ဆင်းသွားပါတယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ အိမ်နောက်ဖေးခြံထဲကပဲသီးများကို လိုက်လံခူးစားနေပါတယ်။ နံနက်ဝေလီဝေလင်းအလင်းရောင်ကသိပ်ပြီးမထင်ရှားပေမဲ့ ဟိုးအနောက်ဘက် မိုးကုတ်စက်ဝိုင်းကတိမ်တွေကိုလှမ်းမြင်ရတယ်။ မိုးကြိုးပစ်လျှပ်စီးလက်မှာကိုမြင်ရမဲ့အတွက် ကျွန်တော်အရမ်းပျော်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့်ကောင်းကောင်းတွေ့ရဖို့အတွက် အိမ်ရှေ့ဖက်ကိုသွားနေလိုက်တယ်။ မနက် ၇ နာရီမှာအနောက်ပိုင်းက မိုးတွေမဲနက်လာပြီးမိုးကြိုးပစ်သံတွေစတင်ကျရောက်လာတယ်။ ဒါတော့တော်တော်ကြည့်ကောင်းများပဲ။ ၅ မိနစ်ခန့်ကြာပြီးတဲ့နောက် ကျွန်တော်ရဲ့ခေါင်းပေါ်မှာ တိမ်တိုက်မဲမဲကြီးတစ်ခုကိုတွေ့လိုက်ရတယ်။ တစ်ခဏတာမှာ မိုးချုန်းသံတစ်ချုန်းချုန်းကြားရပြီး မိုးလဲစတင်ရွာလာတဲ့အတွက် အိမ်ထဲကိုပြေးဝင်ရတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာပဲ ကျွန်တော်ရဲ့ဘယ်ဘက်ကအဖြူရောင်အလင်းတန်း တစ်ခုကိုလက်ခနဲတွေ့လိုက်ပြီးမိုးကြိုးပစ်သံကိုဂျုန်းကနဲကြားလိုက်ရတယ်။ အိမ်ထဲကိုရောက်ရောက်ချင်း မိုးကြိုးပစ်သံတွေ၊ တစ်ချုန်းချိန်းကြားရပြီးနေရာအနံ့မှာ လျှပ်စီးတွေလက်တာကိုတွေ့လိုက်ရတယ်။ ဒါကိုကျွန်တော့်တစ်သက်တာတစ်ခါမှ မတွေ့ဖူးပါဘူး။ ကြောက်လဲကြောက်၊ ချောင်းလဲချောင်းကြည့်ချင်ပါတယ်။

တစ်ခဏအကြာမှမိုးတိတ်သွားပြီးတိမ်တွေကလည်းအဝေးကိုလွင့်စင်သွားတယ်။ အဲဒီတော့မှအပြင်ထွက်ရဲပြီး ဘေးပတ်ဝန်းကျင်ကိုကြည့်ရဲတယ်။ အိမ်နောက်ဖေးကသစ်ပင်သုံးပင်နဲ့ ကျီးနှစ်ကောင်ကိုမိုးကြိုးပစ်ပြီး အကုန်မဲတူးကုန်တယ်။ အိမ်နောက်ဖေးကပန်းကန်စင်ပေါ်က ပန်းကန်တွေပြိုကျကွဲကုန်တယ်။ ကျွန်တော့်ရဲ့အိမ်ဘေးက အိမ်နီးချင်းအိမ်မှာ လျှပ်စစ်ပစ္စည်းတွေ၊ ရုပ်မြင်သံကြားတွေမီးလောင်ကုန်တယ်။ ကျွန်ုပ်ရဲ့အိမ်ကနံရံတစ်ဖက်လဲပြုတ်သွားတယ်။ မိုးကြိုးအပစ်ခံရတဲ့သစ်ပင်ဟာ တစ်စတစ်စအရွက်ကြွေသွားပြီးသေသွားတယ်။

မိုးလေဝသအကြောင်းရယ်စရာများ

ဘယ်တော့မိုးတိတ်မလဲ။

ဝါဝါက သူ့ညီမငယ်ကလေး ထီးတစ်လက်ကို ညှပ်တာတွေ့တော့၊ “ငယ်ငယ် ဘာကြောင့်ထီးကိုညှပ်ပစ်ရသလား” လို့မေးတယ်။ ငယ်ငယ်က၊ “မိုးရွာရင်သိဖို့အတွက်ပါ။”

မစိုဘူး

မေးခွန်း- ကလေးခြောက်ယောက်နဲ့ ခွေးနှစ်ကောင် ထီးတစ်လက်အောက်မှာ ရပ်နေပေမဲ့ မိုးမစိုဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတာသိလား။

အဖြေ- ဘယ်စိုမလဲ၊ မိုးမှမရွာတာ။

ညံ့တဲ့လူကြီးလာရင်ဘာဖြစ်မလဲ။

ကျောင်းသူမှတစ်ယောက်က စာမေးရင်တစ်ခါမှ မှန်အောင်မဖြေတတ်ဘူး။

ဆရာမ- “နင်တစ်ယောက်ဟာလေ၊ စာကိုဘယ်တော့မှ မှန်အောင်မဖြေနိုင်ဘူး။

ကြီးလာရင် ဘာလုပ်စားမလဲ။”

ကလေးမက အပြုံးကလေးနဲ့၊ “ကျွန်မကြီးလာရင် မိုးလေဝသတင်းကြော်ငြာတဲ့ လူဖြစ်ချင်တယ်။”

အံ့ဩစရာပါလား။

တစ်နေ့အိမ်တစ်အိမ်ကို လေဆင်နှာမောင်းတစ်ခုကမ္ဘာယမ်းမုန်လိုက်တဲ့တစ်အိမ်လုံးပြိုသွားတာ ရေချိုးခန်းတစ်ခန်းပဲကျန်ခဲ့တယ်။ ရေချိုးခန်းထဲက အဖွားအိုကအပြင်ဖက်က ဘာတွေဖြစ်တာကို လုံးဝမတွေ့လိုက်ပါဘူး။ အဖွားအိုကို ကူညီဖို့လာတဲ့လူတွေကို အဖွားအိုကတွေ့တော့ “အံ့ဩစရာပါလား၊ အံ့ဩစရာပါလား။” လို့ တတွတ်တွတ်ရှေ့တော်ပါတော့တယ်။ လူတွေကစိတ်ဝင်စားလို့အဖွားဘာအံ့ဩတာလဲလို့မေးတဲ့အခါ အဖွားက “ရေချိုးခန်းရဲ့ခလုတ်ကို လှည့်ပဲလှည့်လိုက်တာတစ်အိမ်လုံးပြိုကျသွားတာအံ့ဩစရာမကောင်းဘူးလား။” လို့သတဲ့။

